Массе а мехкий пролетареш, вlашагlхкета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ЕРА, 25 март, 1976 шу. • № 37 (5264). • Мах 2 кап.

ПРЕССА СИЙЛАХЬ А ДЕКХАР

Мехка дерригa политически дахар, партен халкъен хlама хьакхоллаш беш бола берригa болх дегlабоагlаш ба КПСС XXV съезда итогаша беркате воздействи а еш. Цун идейш боккхача маьхе хилари цар кlоаргга бола чулоацами хlара сагага дlакхачийтар, царех хьдда дола гlулакхаш а керда карагlдувла хlамаш а делга — эггара лоархlамегlа парте юкъара декхар. Дуккхача хана бе лаьрхlача цу дукхача оагlонашкахьарча комплексни балха тlа лоархlам бола моттиг кхоач советски прессага. Вай кепайоазоно телевиденеи радиоси, информационни агентствашеи книжни издательствашеи дlаяхача пятилетка шерашка дукха гlулакхаш даьд парте хьалха яьккха социально - экономически программа толаме кхоачашъяра. Кхы а чlоагlагlа дегlаенай, белгадир XXV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева, массови информацен пропагандан средствашa экономика, lилмеи культуреи дегlаяра, дерригача общественни вахара еш йола влияни.

Съезда трибуна тlара пресса общественни лоархlамах баьча маьхо, парте хlара денна еча йоакхонон цо хьаллоацаш хиларон советски журналистий дегаш айду, керда хьинар тlакхетийт, шоай творчестваца партенен халкъан коммунистически идеалаш котъяхара кхы а дикагlа беркатегlа болх бе безам болийт. Съезда материалашта наха юкъе къьгган дlакхетаергйолаши пропаганда елга шоай лоархlамегlа дола декхар а лоархlаш, из болх кlоарга, де лерхlачоа тlаберзабаь, цахаддаш дlабахьа, шоашта мел ховр, дега ерригa йlешхал дlаяла чlоагlа гlерташ ба уж.

Новкъоста Л. И. Брежнева доклада положенештен выводаштен, съезда кхыча документашта пропаганда яро прессе керттера моттиг дlалаьцай. Уж дешаш лерригlа дувцаш, къьстта теркам тlабахийта беза дегlаенача социализма хьалашкарча парте экономически стратегех, социалистически халкъа юкъара паччахьалкхели демократи эргайоахаш тоаяра наькъех балха ленински стилах, КПСС кадрови политиках, кхетам балара процесса комплексни хьнсапах, машаран дунен халкъашта юкъе цхьана гlулакхаш леладаран, халкъий паргlатон шоай лоlамах хиларан тlехьа дlахо лоаттабеча къовсама советски Программах йола принципиальни теоретически положенеш, хlаьта иштта ЦК Отчетни доклада кхийола положенеш йоашхаш дlайовзийтара. Теоре керттерча материалашта нийсса газеташеи журналашеи каст - каста кепа тоха еза популярни беседашта, консультацешта, событешта йолча комментарешта — пропагандисташтен агитатораштен, политически просвещене, экономически дешара системе ладувгlараштa новкъостала, къахьегамхой хаттараштa хоадам боллаш жопаш тепа деза. Цу хьакъехьа боккха болх бе безаргба телевиденен радио.

Прессе съезда материалаш йоахаш дlайовзийтилга дlахада йиш йолаш дац цун решенеш чакхъяхарах хlаьта цо ма-моггa гlо де деза советски наьха къахьегамен общественни хьинар, цар идейни тешами политически сакхетами дlахо айбара иттлагlча пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяра яьржа дерригхалкъа яхь дегlайоалаяра. Дуккхача газеташеи журналашеи, телевиденен радион редакцеша лелаю актуальни рубрикаш: «КПСС XXV съезда решенеш — вахаре!», «Съезда наказ — кхоачашдергда!» «XXV съезда документаш — хlаранега!», «Иттлагlча пятилетка рубежаш», кхыяраш. Цу разделашка кепа етт парте экономически социальни планашта пропаганда еш йолча материалашта.

Къахьегамхой хьал - торо хадданза айярга, оттаьча рубежашка кхачара никъ—къахьегама овсарле сихха айяр lилманеи техниканеи карагlдаьннар сихагlа практикана юкъедоаладар, дерригача доакъошка производства эффективность, балха дикал айяр. Цунца дийза пресса декхар да дикагlа йола опыт теркам тlабахийта тахка а дlайоаржае а балха юкъейоалае еза торонаш гучаяха. Редакционни планашка белгалде деза партийни организацейи къахьегача коллективайи лоархlаме декхараш, къоастаярга хьежаш йола проблемаш. Пресса органий болх вlаштlехьбаккха беза съездо белгалдаьраш кхоачашдара тlехьа къовсам лоаттабара къахьегамхой оарцагlбаха гlо дергдолаш.

Кепайоазон телевидене, радио къьстта теркам тlабахийта боагlа «Экономикен халкъа хьал - торон айяр духьа производства эффективности балха дикали айе!» яхача лозунгаца Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра. Из дlайовзийтилга, итогаш вlаши нийсъелга а дlагойтилга а lалашде гlерта деза, хан - ханнахьа дlахайта деза тlанийца декхараш кхоачашделга мишта лел, пятилетка новаторсхи турпалехи дувца ма - доаггlа дувца деза. Чlоагlа лоархlам болаш да КПСС Центральни Комитето могаяь инициативаш дlайоаржаяр, керда маьхе йола починаш бокъонца хьаллацар, ударни пусковой гlишлошта редакцеша лелаю шефство дегlайоалаяр, коммунистий производствера авангардни лоархlам хlара денна дlахьокхар.

Советски журналистика йlаьхнйча арсеналах иштта пайда эца беза советски вахара хьисапана пролетарски интернационализма принципаштен КПСС дунен халкъашта юкъерча ленински политиканеи къьгга пропаганда яр духьа, буржуазни идеологена тlагlертта критика яр духьа. Вай кепайоазон, телевиденеи радион тематика лоархlамегlа лостамаш уж хила а хиннад хlанз долаш а да. Из дерригa — дийна а кlоаргга творчески а гlулакх цо лац формализм, доаца доккхал дар, корта боаца даьсса хабар, хlара выступлене чулоацамгеи формагеи йовкхо еш хьожилга, тема нийса харжар из чlоагlа говзал йолаш кхоачашъелга дlадех.

Пресса органаша толаме болх бара бола тешам ба, белгалдир КПСС XXV съезде, партийни организацей оагlорахьара хьдда кулгалделга цун выступленей идейни боарами царех хьахулари айдара цар йоакхо елга.

Моллагlа балха тlа бухсоцаш хьахулачунга хьажа деза аьнна съезда указани хlара редакционни коллектива чlоагlа закон а хинна дlастта еза Низаш керттерчоа тlадахийтар, дlадоладаь гlулакх, дувцар дика опыт балха юкъеяхьарах, е кхоачамбоацарашца къовсам лоаттабарах дале а, дlачакхдаккхар — берригача советски журналистий девиз. Съезда решенеегlа хьадоагlача кердача декхараша, халкъа сакхетами хlама довзилгеи лакхдаларо царгара дlадех материалашта кепа еттара теркам тlаозаш а дикагlа дlакхетаеш а йола формаш, тешавеш йола аргументацеш, керда дешаши басараши лохилга. Коммунизм хьалъеча хьалхара мулаш доахача хилар, парте дош наха юкъедахьар — советски пресса бехктокхамен сийдолеи декхар.

(22-ча марта «Правда» передовой)

КПСС XXV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ ВАЙ!

Нохч-ГIалгIай областнойи Грозненски городскойи партийни организацей актива собранера

23 марта КПСС обкома политически просвещене Цlагlа Нохч - ГlалгlаЙ областнойи городскойи партийни организацей актива собрани хилар. «КПСС XXV съезда итогаши областной партийни организацие декхараши» яха доклад йир парте обкома хьалхарча секретара нов. А. В. Власова.

— Советски Союза Коммунистически парте XXV съезд, цун беркатера итогаш, аьлар докладчика, тахан советски наьха, вежарашха йолча партей, дунен берригача къахьегамхой политически вахара теркама юкъмоттиге латт. Реализмаи гlулакхаш чакхдахарен хьалашка, боккъонца ший низех а коммунизм хьалъяра дола сийлахь - доккха гlулакх кхоачашдеча керда коталонаш йоахаргхиларах а бlубенна йолаш йоккхийча эргалоний съездо санна ший болх чакхбаьккхача цо вай ленински парте исторе ший къьстта, ше санна яр кхы хургйоаца моттиг дlалоацаргъя.

КПСС XXV съездо «КПСС Центральни Комитета Отчетни чурчен арахьарчен политика даькъера парте аргlанара декхараши» яхача КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева докладага КПСС Центральни ревизионни комиссе отчетага, «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегlабоалабара керттера лостамаш» яхача СССР Министрий Совета Председателa новкъоста А. Н. Косыгина докладага ла а дийгlар, уж йийца а йийцар.

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яь Коммунистически парте Центральни Комитета отчетни доклад дег чу латташ ба съезда делегаташ, ерригa партий халкъи. Цу гlордаьннача политически документа тlа дунен халкъашта юкъе латтача хlанзарча хьален мехка чурча вахарен кlоаргга, ленински хьисапе хоадам болаш анализ яьй, советски халкъа дерригача вахара хьашташа ма-яххара йола вай общества дlахорча прогресса дегаш ураоттадеш йола программа хьагойтай. Цу тlа боаггlача бесса мах баьб парте, дерригача советски халкъо пхе шера лоаттабаьча къовсама итогий, вай социалистически строях йоакха бух боацаш йола резерваши кхоачамаши хьагойтад, экономически социальнии политика йlаьххачеи дужкхачеи хапарча перспективана стратегически плани тактикеи оттаьй. Доклада низ цун хlара уйла, хlара мугl советски сага, лаьттан тlарча наьха духьа, машар лоаттабарaи чlоагlбаран йолча йоакхонах хьалбиза хиларах латт.

Съездо бlарччен ерриген къоабалйир КПСС ЦК политически линии практически гlулакхаши, хьаллаьцар Центральни Комитетеи цун Политбюрои беркате болх, вай халкъан дерригача дунен къахьегамхоштен дег тlара везаш, сий деши лоархlаши волча, вай ханарча гlорваьннача политически деятела КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Брежнев Леонид Ильича коммунизм котъяккхара, дунен машар бахьан къовсам лоаттабеча ше юкъекхухьа дакъа.

Парте Центральни Комитета коллективни кхетамои хьаькъалои, цо чlоаггlа болх барои аьттув балийтар КПСС XXIV съезда решенеш толамца кхоачашъе. Паччахьалкхен экономически обороннии низ чlоагlбеннаб. Чакхдаьннача шерашка коммунизма материально-техническн база хьаечеи къахьегамхой хьал-торо айечеи боккха гlа баьккхаб.

Съездо чlоагlа дика а хеташ белгалдаьккхар КПСС XXIV съездо тlанийца машара Программа кхоачашъеча lалаьмате доккхий толамаш даьха хилар. КПСС ЦК Отчетни доклада тlа социализма вежарашка долча мехкашца леладу гlулакхаш дlахо дегlадоаладара, социалистически содружества дунен халкъашта юкъара позицеш чlоагlъяра, вежарашха долча мехкий коммунистически партей деналера цхьоагlо кlоаргъяра, СССР-о мукъадаьннача мехкашцен капиталистически паччахьалкхенашцеи дlа-юха леладу гlулакхаш де-гlадоаладара декхараш белгалдаьхад.

Съездо марксизма-ленинизмаи пролетарски интернационализмаи принципай ларда тlа дунен халкъашта юкъерча коммунистическии болхлойи болама цхьоагlо чlоагlъяра дешаш, дунен аренерча идеологически къовсама, цу даькъе маоизма духьала къовсам лоаттабара а, актуальни проблемаш йийцар.

Машар, дунен халкъашта юкъера гlулакхаш, паргlатон кортамукъален бахьан дlахо къовсам лоаттабара съездо къоабалъьча программа кхоxкам лаьгlбара, адамлен социальни прогресс дегlайоалаяра керда перспективаш хьайийллай.

КПСС XXV съездо къьгга хьагойтар ленински парте мугlарий йохаргйоаца цхьоагlо, болхлой классацара, колхозни ахархошцара, интеллигенцецара, дуккхача къамех латтача советски халкъацара хадаргбоаца цун бувзам.

КПСС XXV съезда решенешеи материалашеи вай партена, советски халкъа хьалхашка хьаелл къовсам лоаттабара перспективаш, Ленина гlулакх, коммунизм котъюргхилара цар бlуболийт.

Съездо, йоах докладчика, иттлагlча пятилетка керттера декхар белгалдаьккхад, из латт общественни производство динамичнои пропорциональнои дегlакхувларен цун эффективность лакхъяреи, lилмантехнически прогресс сихъяра, къахьегама овсарле лакхъяреи халкъа боахама ерригача звеньяшка балха дикал тоаяреи ларда тlа халкъа вахара материальнии культурнии боарам айбара йола парте курс лерригlа кхоачашъярах. Съездо белгалдаьхар КПСС XXIV съезда решенеши Директиваши кхоачашъеча даьха lалаьмате доккхий толамаш. Вай партехи Даьхенахи доккхал дайташ да экономика lилма, культура дегlайоалаеча, халкъа хьал-торо айеча карагlдийннараш. Ийслагlча пятилетке коммунизма материально-технически база хьалъеча керда боккха гlа баьккхаб. Абсолютно тlакхийттачунга диллача из цхьаннеца нийсъе йиш йоацаш я. Хьалха дlаяхача моллагlча пятилеткечул кхы а сихагlа алсамдийннад промышленни продукци йоаккхилга, капитальни вложенеш дlаухийтилга, халкъа хьал-торо айяра керда мероприятеш чакхъяхара паччахьалкхен рузкъа хьежаделга. Отчетни доклада тlа Л. И. Брежнева белгал ма-даккхара, ах бlаь шу гаргга ха дlа а яхийта хьаяьча экономически потенциала нийсса яр lотlакхийттай алхха итт шера.

Карагlдаьнначун мах а баш нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхад «...Коммунистически парте кулгалца ийслагlча пятилетке керда боккха гlа баьккхаб коммунизма материально-технически база хьалъеча, халкъа хьал-торо айеча, мехка кхерамзле чlоагlъеча. Иштта я XXIV съездагара XXV съездага кхаччалца йолча юкъа парте баьча экономически балха политически итог. Иштта да советски наха турпале къахьегарах керттера хьахиннар», да аьнна.

Нохч-ГlалгlаЙ партийни организаце, йоах докладчика, КПСС XXIV съездо белгалбаьккхача наькъагlа дlахьалхашкахьа а ухаш тlагlертта вахаре кхоачашйора парте экономически социальнии политика общественни производствана интенсификаци яра, lилма-технически прогресс сихъяра никъ. Республика къахьегамхоша, шерра социалистически яхь а йоаржаяь, ханал хьалха кхоачашъяьй производства боарам лакхбара пятилетка, мехка планал совгlа ехкай 61 миллион сомал совгlа промышленни продукци.

Мехка мехкдаьтта промышленность довгорцеи бедалцеи lалашъяра декхар кхоачашдеча доагlаш дола дакъа юкъедлхьад республика мехкдаьттахоша. Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене 76,8 миллион тонн мехкдаьтта даьккхад, эксплуатаце дlаеннай 69 кlоарген тlехкlоарген скважинаш, мехкдаьтта доалла 7 керда моттиг лехай. Мехкдаьттаца хьайоагlа 20,4 миллиард кубометр газ яьккхай, цох пайда эцилга 1975 шера 92 процентага дlакхаьчад 1971 шера 67 процент мара ца хиннача.

Дикалга диллача промышленносте дикка эргалонаш хиннай, цар мlаlан хlанзарча lилманеи техниканеи карагlдаьннар юкъекхувлар, промышленни производства лакха эффективни дола доакъош сихха дегlакхувлар да. Мехкдаьттахиме продукци арахецилга, масала, лакхденнад 31 процент, машинашъеча — 48. Яйгачеи кхачани промышленноста изделеш дукхагlа кийчъю. Сангал доаллача мехкдаьтта транспортировка яри из чакхдахари lалашдара чотагlа мехкдаьтта чакхдоахарий бедала база чlоагlъяьй.

Пятилетка шерашка цхьабола болх баьб продукце дикал тоаяра, цун техническн боарам лакхбеннаб. Продукце 200 совгlа керда дикагlдола тайпаш арахецилга карадерзадаьд. Ерригача промышленни продукцех 13 процент яр дикала Знак йолаш арахец, экспортни поставкай боарам шозза алсамбаьннаб.

Дlаяхача пятилетке промышленностера производственни фондаш 37 процент тlа а кхеташ 1300 миллион сомага дlакхаьчай.

Дlахо дегlанхай юртбоахама производство. Бархlлагlча пятилеткаца нийсйича ерригa йоаккхаш йола юртбоахама продукци 10 процент дукхагlа хиннай. Дукхагlа даьккхад ялат, баьцадаараш, сом, тхьамка, дулх, шура, фуаш, тха.

Промышленностеи юрта боахамеи балха хьахинна дика итогаш дуккхача даькъе керда производственни объекташ хьалъярца ювзаенна я. 1970—1975 шерашка республике пайда ийцаб 1,5 миллиард сом капитальни вложенех. Промышленни юртбоахамеи объекташ йоацаш нах чубаха 836 эзар квадратни метр цlеноиш, 45 школа, 34 деша аха ха йоацача берий учреждениш, 30 больницеи поликлиникеи хьалъяьй.

Цу дерригe дикка йоккхагlа йир халкъа боахама потенциал, къахьегамхой хьалторон культурни боарами лакхбара аьттув балийтар.

Пятилетка итогегlа пхе шера план кхоачашъеча лакха хьокхамаш дахарах, производства эффективность лакхъярах, продукце дикал тоаярах СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химкомбинатаи Ножай-Юртовски района А. Шерипова цlерагlча колхозаи «Ийслагlча пятилетке къахьегама коталонаш яхарах» яха КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК памятни знак еннай, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела Цlе байракхаш хьожаяьй. СССР ВДНХ Ерригсоюзни Сийлен доска тlа дlа а язъеш, хlаьта «Грозгипронефтехим» института коллектива «Знак Почета» яха орден еннай. Город Грозный, Шелковской район, «Чечингстройтранс» производственни объединени КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела Цlе байракхаш луш белгалъяьхай. Производстве хьалха латтарий йоккхача группана СССР орденаши медалаши еннай.

Цунна цхьана, йоах докладчика, КПСС ЦК съезда яьча отчетни доклада тlа, делегатий къамаьлашка карагlдаьннараш белгалдоахаш санна хьагучаяьхар кхоачаш ца еш йиса проблемаши долаш дола кхоачамбоацараши. Массе а хана кхоачашъяьцар керда мощносташ хьалъярен уж болх бе йолаялийтарен ханаш, lилманеи техниканеи карагlдаьннараш производствана юкъекхухьилга тlехьдоахар, планови, технологически, къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш хулар. Парте вай тlахьех цу кхоачамбоацаршца тlагlертта къовсам лоаттабара, иттлагlча пятилетка халкъа боахама ерригача звеньяшкара балха дикал тоаелга lалашдара.

Уж бехктокхаме декхараш хьалхашка латт республика къахьегамхошта а. Промышленни производства эффективность лакхъяра керттера хьал лархlа доагlа предприятешка боаррамагlа, хадданза болх байтилга, паччахьалкхен плановн дисциплина цlенхаштта кхоачашъелга.

Вай дукха хlама дов дуккхача предприятеша даим шоай планаш кхоачаш ца яр бахьан долаш. Иштта, пятилеткагlа юкъера лаьрхlача хlара шера 10 производственни коллектив юсар промышленни продукцена реализаци яра планаш кхоачаш ца еш. Из бахьан долаш республика промышленносто ара ца хецаш йисар 44,8 миллион сома маьха продукци.

Январь—февраль беттий балха итогаша хьахьокх дуккхача боахама кулгалхоша XV областной партийни конференцеи партийни активайи решенеех йоагlаш йола выводаш ца яьлга. Хlанз а тlехьа ерригача предприятеша ритмично болх белга lалашдаьдац, кооперированни поставкаш лоаттаелга юкъагlдоах, цо lоткъам бу производства эффективноста. Съездо дlадеххаш ма-хиллара, хlара коллектива ший болх вlаштlехьбаккха беза дерригача технико-экономически хьокхамех йола план кхоачашъелга lалашдергдолаш.

Л. И. Брежневен А. Н. Косыгинен докладашка производственни мощностех пайда ийбеча кхоачамбоацараш хиларах, капитальни вложеней эффективность лоха хиларах дийцар диззан долча тайпарен республика халкъа боахамга а доагlаш да.

Ийслагlча пятилетка итогаша хьагойт къаьст-къаьстача предприятеша меттел вай бlарччача доакъоша производственни мощностех пайда во эцаш хилар. «Грознефтехимзаводы» объединене мехкдаьтта юххьанцара переработка яра мощностех 80 процент мара пайда ийцабац. 1975 шера хьалхарча ах шера А. Шерипова цlерагlча заводе эксплуатаце дlаенна даьтташ арахецача установкай комплекс мадарра аьлча болх беш яц. Гетгара тlехьадоах дизельни доагора карбамидни депарафинизаци яра установка караерзаелга. Шекар доаккхача завода оборудовани 70—75 процент мара болх беш яц, хlаьта хlара шера 50 эзар тонн республикера кхычахьа дlаухийт. Проектагlа шера арахеца езача 1200 эзар тонн цемента метта 1975 шера цементни заводо хьаеннар 643 эзар тонн я. Хьалха санна во пайда ийбу Карабулакски рудни йоацача гlишлон материалий завода, Аргунски гlишлон материалийи гlишлон индустреи комбината, бытови гlулакх деча министерства, мебельни фабрика, иштта кхыча цхьайолча предприятей мощностех.

Из бахьан долаш промышленность дегlайоалаяра дlаяхийтача йоккхийча капитальни вложенеша производства боарам дикка лакхбелга lалашданзар, хlаьта промышленностера фондоотдача а 36 процент лохъелар.

Докладчика белгалдоаккх, керттерча фондех наьха санна пайда дикагlа эцаш, технологически оборудованега бу ма лу болх байташ, производственни моттигий хlара квадратни метра тlара продукци дукхагlа йоахаш хилча мара республика промышленни производства эффективность дlахо лакхъе вlаштlехьдарг ца хилар.

КПСС XXV съездо белгалдаьккхад кердача пятилетке къахьегама овсарле дlахо лакхъяр къьстта лоархlаме а хlаьта мохк бlарчча хьанйцача дуккхагlа хьаеш йолча ерригача промышленни продукцех 90 процент цун чотах хила езаш а хилар.

Из проблема вайна къьстта лоархlаме я. Укх шера шин бетта итогашка хьежача, къахьегама овсарле лакхъяра тlехьайисай 27 промышленни предприяти.

Лакха эффективности дикали хила езача укх пятилетке иштта беш бола болх мегарг бац, — белгалдоаккх оратора.

КПСС XXV съезде иттлагlча пятилетка декхараш толаме кхоачашдара лоархlамегlарча хьалех цаl санна оттадаьд материальни, бедала, энергетически, кхыча ресурсех пайда дикагlа эцилга. Хlаьта а дуккха

(Дlахьйодар 2, 3 оагlон тlа).

КПСС ОБКОМЕ

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

КПСС обкома бюрос соцам баьб 17 апреле. В. И. Ленин ваь 106 шу дуза дн гаргакхоачаш, коммунистически субботник дара хьакъехьа москвичаша кхайкаяь инициатива республикерча къахьегамхоша чlоаггlа къоабалъяь тlаэцар белгалдоаккхаш.

СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически комбината, «Красный молот» яхача завода Грозненски радиотехнически завода, кхыча предприятей коллективай болхлой собранешкеи митингашкеи болхлоша, инженерно-технически болхлоша гlулакхерча наха хьаллаьцад москвичаша дlадоладаь гlулакх, КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдар духьа субботник долча дийнахьа чакхдаха аьнна доккхий мулаш деккад.

Бюрос къоабалйир москвичаша дlадоладаь гlулакх хьаллаьцача г. Грозне предприятей коллективай инициатива, соцам бир 1976 шера 17 апреле республике ленински коммунистически субботник де.

Къахьегама овсарле, иттлагlча пятилетка бlарччача шера хьинаре къахьегара йола эталон а хинна из дlаоттаргйолаш, лакхъелга вlаштlехьдаккха деза партийни организацеша, берригача коммунисташа.

Бюрос КПСС горкомаш, райкомаш горрайисполкомаш, облсовпроф, ВЛКСМ обкомпрофсоюзий отраслеви обкомаш, предприятей, учреждений юххьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла яьй коммунистически субботника кийчо яра организаторскии политическии болх боаржабе, къахьегамхоша беча балхах хьахур алсамагlа хилийтара ца хилча даргдоаца хьалаш lалашделга.

Бюро чlоагlъяьй укх шера 17 апреле ленински коммунистически субботника кийчо яраи из чакхдаккхараи йолча республикански штаба состав.

Республикански газетий редакцешта, телевиденеи радиовещанеи комитета тlадиллад 1976 шера 17 апреле коммунистически субботник дара кийчо мишта ю а цига хьинаре къахьегарах хьахиннараш а массе оагlорахьара дувцилга.

КХЫЧА ДЕНОШКАРЧУЛ ДИКАГIА

Москвичаша дlадоладаь дика гlулакх раьза хинна хьал а лаьца, В. И. Ленин ваь 106 шу дизара сийна долча Ерригсоюзни коммунистически субботнике цхьанне санна массане а дакъа лаца дош деннад «Грозэнерго» районни энергетически управленена чуйоагlача город Аргунерча № 4 йолча электростанце энергетикаша. Кхыча деношка йоаккхачул дукхха дукхагlа электроэнергии йlовхала энергии яккха дош деннад цар.

Ленински коммунистически субботникагlа котлотурбинни цеха слесарий бригадас ремонт ергья цехерча арматурана, контрольно - измерительни приборий болхлоша ремонт а еш наладка ергья тlахьожамеи автоматикаи прибораштa. Цу дийнахьа производстве къахьегаш боацараша, инженерно-технически болхлоша, гlулакхерча наха къахьегаргда предприяте кoа, цунна гонахьарча моттигашка лостам беш.

С. ХАЧАТУРОВ.

Берригаш раьза болаш

В. И. Ленин ваь 106 шу дизара сийна 17 апреле Ерригсоюзни субботник чакхдаккхара Москверча къахьегамхой инициатива хьал а лаьца цу дийнахьа дергдолча балхашта тlатеlla кийчо еш ба «Гудермесский» совхоза кхаш леладераш, хьайбаш леладераш, механизатораш.

Укх деношка хиннача совхоза парткома заседане субботнике дергдолча балхашта лаьрххlа план оттайнр.

17 апреле хургдолча субботнике дакъа лоацаш хургва совхозера ялх бlаь совгlа саг. Механизатораша болх бергба кхацка генараш, люцерна, кен дlабувш, хlаьта хьайбаш леладераша доахан, хьакхарчулатта помещенеш цlенъеш фермай территоре тlа гаьнаш йогlаш. Совхоза контора коа цlендеш цига гаьнаш, зизаш дlадувш къахьегаргда контора болхлоша а.

Субботник хургдолча дийнахьа юкъера лаьрхlача 1300 — 1500 сом маьха балхаш дергда.

— Субботнике даьккха ахча иттлагlча пятилетка фонде дlачудала лаьрхlад совхоза къахьегамхоша берригаш цаl санна раьза а болаш, — йоах «Гудермесский» совхоза партийни организаце секретара Мовлаев Насрудина.

М. ДЖАБРАИЛОВ.

ДИКАЧА ГIУЛАКХАШЦА ЖОП ЛУ

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера плани тlанйца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Н. Анисимова цlерагlча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкай цехий коллективаша. Царех дуккхачар дикача къахьегама толамашца жоп лу КПСС XXV съезда решенешта. Царна юкъе хаддалза хьалха латташ ба укх шера Пашков Николай Алексеевича кулгалдеча № 43-2 йолча установка технологаш. Массехк ди да цар апрела шоллагlча ах бетта календарагlа мехкдаьтта продукци арахеца. Укх шера шоаш тlанйца социалистически декхараш тlехкхоачашдеш я Волняков Иван Николаевич керте латтача № 43-3 йолча установка коллектив а. Товарни продукци арахецара хьалхарча квартала план 17 марта кхоачашъяьй цо. Ер бутт бовлехьа шаккхе установка технологаша планагlа лаьрхlачул совгlа арахецаргья итташ эзараш сомий маьха товарни продукци.

Завода цехашта юкъе дикагlа лоархlачарех я Колесников Анатолий Алексеевича кулгалдеча цхьоалагlча цеха коллектив. Цо ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй мехкдаьтта продукци арахецара укх шера хьалхарча квартала план.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Квартала план кхоачашъяьй

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тlаийцад «Кавказэнергомонтаж» треста Грозненски участка коллективо. КПСС XXV съезда решенешта дикача гlулакхашца жоп а луш ханал хьалха, 22 марта кхоачашъяьй цо дерригача технико - экономически хьокхамий кхаь бетта задани. Цу юхедисача деношка планагlа лаьрхlачул совгlа дергда бlаь эзар сома маьха балхаш. Дукха балхаш даьд участка болхлоша «Грозэнерго» теплоэлектроцентралашка котлоагрегаташта монтаж еш. Иштта дукха балхаш даьд вежарашха йолча республикашка, А. Шерипова цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе.

Социалистически яхье хьалха латташ я цига П. Д. Быков, Н. Разувай В. Бачулин, Н. Трущелев керте латта слесарий бригадаш, сварщик Д. Индербаев, кхыбараш.

Х. СУРУДЖАНЦ.

5 бетта—Венерана гонахьарча орбита тIа

Гаьнарча космически бувзама центр. 22 март. (ТАСС). Дlахо никъ беш я Венера яхача планетана гонахьа кхеста советски искусственни спутникаш. Планеташта юкъе делача «Венера-9», «Венера-10» яхача автоматически станцеша пхе бетта планетана гонахьа 75 го баьккхаб хьалхарчо, шоллагlчо — 71 го. Венера Лаьттана дlахо а гаьна йоалаш латт, хlаьта хlанз планеташта юкъера юкъ 230 миллион километр я. Орбитай параметраш йистар, станцеш гlара системаш малагlча хьал тlа я хьажар, lилман информаци хьаэцар духьа гаьнарча космически бувзама Центро каст-каста радиобувзама сеансаш ю станцешца.

Никъ беча юкъагlа дуккха информацеш хьаккхаьчай планета морхий пордони тlерча атмосферан хьакъехьа а хlаьта иштта маьлха михан цунеи юкъерча бувзама хьакъехьа а.

Венера яхача планетанеи планетана гонахьарча космически аренией комплексни тохкамаш дара оттаяь хинна программа хlанзле а йизза кхоачашъяь яьннай. Дlахо йодача хана lилман бусташ доахаргда кхы тlа а кийчъяьча программага хьежжа.

КПСС XXV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ ВАЙ!

(ДIахододар. Долалур 1 оагIо тIа.)

моттигаш нийслу цу ресурсех дас санна, хьурмат деш пайда ца эцаш.

Уж кхоачамбоацараш доалаш вай республика а яц, йоах докладчика. Масала, «Грознефть» яхача объединене предприятешка хIанз а тоъал дукха мехкдаьттаца хьалйоаха газ алаех йоагаеш латт. 1975 шера 340 эзар совгIа тонн мехкдаьттен мехкдаьтта продукташ яйнай мехкдаьтта чакхдоахача заводашка. Машинаш еча предприятешка хIара шера металл хьокхаш Iолегача эирхаташа йоаю 6 эзар тонн. Хьун промышленносте бедалах дIакъаст 40 процент. Халкъа боахама хьалхагIа а санна доккхий зенаш хул доагора - энергетически ресурсаш, гIишлош юи кхыйолеи материалаш кхом боацаш дIаахийтарах.

Геттара дика гуш да, ресурсаш деррига тайпаех дикагIа, кхоме пайда эцара съездо оттадаь декхараш вай хье ца доалийташ лоарзагIа ца доалийташ кхоачашде тIаэца дезаш хилар.

Л. И. Брежневен, А. Н. Косыгинен докладашка, делегаташа даьча къамаьлашка чIоагIа уйла тIаяхийтай дикала дешашта. Продукце дикал лакхъяра тIаерзаяь хила еза,— аьннад Л. И. Брежнева Отчетни доклада тIа, — планированен управленен еррига механизм, материальни моральни совгIат дара еррига система, инженерийи конструкторийи низаш, болхлой говзал. Даим цунна тIаерзаяь хила еза партийни организацей, профсоюзий, комсомола уйла.

Продукце дикал тоаяра беча балха тIа цхьадола хIамаш карагIдаьннадале а, республикерча дукхагIйолча министерстваша, ведомстваша, предприятеша цу гIулакха хIанз а бизза пайда эцац йолаш йолча торонех, вIалла ла йиш а йоацаш мело ю дикала тIахьожам лоаттабу системаш юкъейоалаяра, стандартизаце болх шерра чакхбаккхара гIулакха.

Из бахьан долаш 178 промышленни предприятех 9-не мара арахецац дикала Знак йола продукци. Цхьабола боахама кулгалхой керттерча продукце дикали технически боарами лакхбара низаш тIадерзаде дезача метте, шоллагIча даькъера мара йоацача предприятей профили специализаци белгалйоаккхаш йоацача хIамашта дикала Знак ялийта аттестаци ярах кхоачам а бий Iадда Iа. Республике хьаеча еррига продукцех 68 процент мара яц лакхерен цхьоалагIен категореш а луш аттестаци яь.

Гучох, парте съезда решенешка оттадаьча, цу декхарашта арахецача продукце дикал тоаяра, из тешамеи ха йIаьха йолаши хилийтара беш бола болх эргабоахаш тоабарца жоп дала деза республика промышленноста къахьегамхоша.

ИттлагIча пятилетка планаш кхоачашъяра даькъе капитальни гIирсаш хьалдар боккхача лоархIаме хилар белгалдаьхар КПСС XXV съезде. Сиха, кхоме, хIанзарча технически ларда тIа гIирсаш хьалдар — ишта да лакха эффективность хилара эша хIамаш. Укх тIеххьарча хана цхьадола дика хувцамаш хиннад республике капитальни гIирсаш хьалдара даькъе. Цхьабакъда бIарчча хьанийчача цу даькъе хIанз а дукха я къоастаянза йиса проблемаш. Январен февралеи подрядни балхий бIарчча план кхоачашъяьяле а, эзданеех лоархIаьяьц 27 подрядни организаци. ХозспособагIа гIирсаш хьалдеча кулгалхой бехкагIа юкъагIйисай капитальни вложенеех пайда эцарен гIишлой - монтажни балхаш дарси план республика бIарчча хьанийчача. Из хилийта мегаргдац.

ГIишлош еча эффективность хургьяц, йоах докладчика, гIишлошъяра производство бокъонца вIаштIехьаьккхаи план оттаяьи ца хуле, кхоачашдеча балхий дикал лакх ца йой, производстван къахьегамен дикагIа йола методаш шерра юкъе ца кхухье. Масала, «злобински методагIа» болх вIаштIехьбаккхар мел пайдана да ховргда КПСС XXV съезда делегата, Социалистически Къахьегама Турпала Ш. Хаджиева бригадо беча балхага хьежача. Цо хадданза кхоачашъю планаши социалистически декхараши, цхьан болхлочоа лаьрхIача республике эггара дукхагIа болх белга Iалаш а деш.

ХIаьта а, XV областной партийни конференце тIадожадаь доллашехьа а, республика Министрий Совето, парте городской районнии комитеташа хьалхагIа а санна уйла кIезига тIайоахийт гIирсаш хьалдара перспективни дешашта, цу даькъе индустре хIанзара база хьаяра а. Республика халкъа боахам дIахо дегIабоалабара иттлагIча пятилетка плано Iалаьмате доккхий декхараш оттаду вайна хьалхашка. Капитальни вложеней 2,1 миллиард совгIча сомах пайда эцанза баргбац гIишлонхой. Цу ахчах доккхагIдола дакъа, КПСС XXV съездо белгалбаьча наькъага хьежжа, болх беш йолча мехкдаьтта чакхдоахача, машиностроене, энергетика, химе предприятешта реконструкци яра дIадохийтаргда.

Керда предприятеш хьалъярца цхьана болх беш яраштта реконструкци елга вай республика хьалашка иттлагIча пятилетке Iилма-технически прогресс сихъяра лоархIаме гIулакх а хинна дIаотта деза. ХIаьта керттера лостам хургба промышленноста доакъош технически кхы тIа а кийчдар.

ДIаяхача областной партийни конференце вай цкъа дийцад реконструкце совлений хьакъехьа СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбинатера масал а доаладаь. 1976 — 1980 шерашка республика еррига мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста реконструкци яра балхий комплекс чакхъяккха еза 180—200 миллион сома капитальни вложеней объем а йолаш (белгалдаккха доагIа, нийслагIча пятилетке 80 миллион сомах пайда ийца хилар). Цо торо хулийтаргья производства объем 20 процент совгIа, къахьегама овсарле 14 процент лакхъе, цу даькъера пайдаш 53 процент алсамдаха.

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятешта реконструкци яра программа министерства йийца а йийца тIайийцай, цу программа хIара этап оттаяьа ханашка практически чакхъяьккхарга хьежаш да гIулакх. Белггала аьлча, докладчика йоах, 1978 шера хьалъяь яккхен болх бе йолаялийтен еза вай къаеннача, кIезига низ болча массех установкана меттел дIаоттаргйола цкъара мехкдаьтта чакхдоахача къахьегама овсарле массехказза лакхъергйола ЭЛОУ АВТ-6 яха установка. Из болх бе йолаялийтаро шийшегIа наьха санна мехка малхбоалехьарча районашкара мехкдаьтта тIакхахьара чотах алсамйоахаргья из чакхдахара объемаш, хIаьта ишта 1979 — 1980 шерашка болх бе йолаялийта лаьрхIа шоллагIа процессаш сихагIа хьалъянза яргйоацача а доаккхаргда гIулакх. Цу тайппара, республика промышленни потенциал сихагIа дегIакхувлилга ший тайпара сихдергда цу установка.

Вайна хетачох, «Грознефтехимзаводы» яхача объединене, Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене, КПСС Грозненски горкомо, Заводской райкомо цIенхаштта уйла тIаяхийта езаргья из ма-могга сихагIа хьалъяь яккхара, цунна мел эш тIехдика импортни оборудовани хIанзле хьакхьача латташ а хилча.

1979 шера хьалъяь яха лерхI дизельни доагор хица цIендеш, лаьгIо коксовани ю, битум хьаю, чIоагIача парафинашта дистилляци юи уж хица цIенъюи установкаш а, хIаьта пятилетка чакхйоалача шера йоккха ши установка кхы а: шера 1 миллион тонн каталитически риформинг ю цаIи шера 2 миллион тонн совгIа каталитически крекинг ю цхьаьккеи. Модернизаци а ергья, шер а ергья фенол, полиэтилен, катализатор, кхыяраш арахеца производстваш.

Экономисташа даьча лоархIамегIа, еррига реконструкцега дIадахийтар 2—2,5 шера юхаметтаоттаргда.

Болх беш йолча предприятешта реконструкци яра йоккхий торонаш я мехкдаьтта доахача, машиностроене, промышленноста кхыча доакъошка. Укхаза де шортта хIамаш да вай Iилмахошта, йоах А. В. Власова, Iилма-тохкама институташкара цIенхаштта рекомендацеш кхачарга хьежаш вай мехкдаьтта дахарен чакхдахарен технологи эргаяьккха тоаяра, производственни процессашта механизаци автоматизаци яра.

Мела моттигаш производстве кIезига яц вай, хIаьта уж Iилман ларда тIа къестае а еза, хIана аьлча Iилмо хьинаре дакъа лоацаш хилча мара дIахо дегIаухаргьяц техника.

Вай боахамен партийнин органий Iилманцара гIулакхаш овлангара денз хувца, массе тайпарча кулгалхоша из лоархIаргдола гIулакх де деза, Iилмахоша дагабувла царна хайта а лайта а деза Iилмои толашагIча практикои Iоадаь керда мел дола хIама даим производствана юкъехдаха, цу гIулакха кердалар тIаэца ца лара хоадамболлаш духьала хила деза.

Карарча пятилетке кхы тIеха ца йоахаш предприятеши доакъоши технически дегIакхувлара Iилман ларда тIа бакъяь программаш кийчъяь яха, еррига производственни звенош эффективность лакха йолаш дикен болх белга Iалашде, Iилма-тохкама институташи конструкторски бюрошн, вузий къаьстта кафедраш, производства рационализаторий, изобретателий, новаторий йоккха отряд цу балха шерра тIаоза еза министерстваша, ведомстваша, предприятейи организацейи кулгалхоша.

Кхы кIезигагIча лоархIаме доацаш декхар да боахама механизми экономикана ду доали дIахо эргадоахаш товдар. «...Эггара хьалхарча аргIанна, белгалдаьккхад Л. И. Брежнева съезде, планировани цIенхаштта эргайоахаш товелга Iалашде деза вай».

Вай республике а да кхоачамбоацараш пачахьалкхен планови дисциплина лелаяра даькъе. Хьисап ца деш дукха хIамаш нийсдолийт, ма-дарра аьлча, халкъа боахама дерригача доакъошта еча планированена шийна юкъе а. Масала, промышленносте 30 процент хIана яц аьнна йолча предприятеша производства объемаш лохъе аьнна планировани яьяр, хIаьта царех дуккхачар ер ма дий аьнна корта бола бахьан а доацаш. Капитальни гIирсаш хьалдеча даим дукхача объекташка дIа-хьа а дийкъа лоаттаду низаши средстваши.

Экономикана ду кулгал тоадара лоархIаме звено, йоах дIахо докладчика, — из да организационни структурен доал дара методаши эргайоахаш тоаяр. Промышленни производства структура тоаяра республика экономике боккха болх чакхбаьккхабале а, вай хIанз а кIезига дац кхоачамаш, пайда эцанза йиса торонаш. ВIаштIехьа гIулакх лархIа мегаргдац республика машиностроенен металлообработкан 20 предприяти тайп-тайпарча 15 министерстваи ведомстваи кара хилар. Ведомстваша юкъе йоахка йовкъаш бахьан долаш хIара предприяте кагий инструментальни боахамаши литейни производстваши хьае езача кхаьчад гIулакх, хIаьта из экономически гIойле йоацаш хилар гучадаьнад. Уйла тIаяхийтача бакъахьа хургья дукха кагий заводаш эшаш йий а цар ларда тIа производственни объединенеш хьалийча гIойленагIа хургйий а хьажара.

Нов. А. В. Власова хоам бу «НИПИнефтехимавтомат» яхача института филиала, «Нефтехимпромавтоматика» яхача СПКБ, опытни завода ларда тIа технологически процессашта управлени яра системаш хьаяра дешай бIарчча комплекс лелаергйола Iилма - производственни объединени хьаяр хьакъехьа парте областной комитето хIанз приборостроене, автоматизаце средствай, управлене системай Министерства предложени енна хилара.

Вайна хетачох, йоах докладчика, Грозненски, Вознесенски, Нефтекумски газ чакхйоахача проводий ларда тIа производственни объединени хьаяр гIойленагIа да. Цу тайпара торонаш кхыча доакъошка а я. Масала, Ермоловски ДОК-и «Терек» яха мебельни-хьу чакхйоаха объединени хIанз бIарччача цхьан технологически процессага гIолла шоайла ювзаенна а «Югмебель» яхача цхьан промышленни объединене кара а я. Цар ларда тIа дахчан гамех плиташ хьаяргара мебель хьаярга кхаччалца йолча процесса еррига комплекс чулоацаш йола йоккха предприяти хьаянза яргйоацача кхьачад гIулакх.

ДIахо эргайоахаш тоае еза хьалхагIа хьаьча объединеней структура. ХIанз укх сахьата «Грознефтехимзаводы» яхача объединене предприятеш шин звенох латтача управлене система тIа яхьа яьннац; «Грознефть» яхача объединене хIанз а яц цун еррига звенош мехкдаьтта промышленноста ду кулгал хувцара ларде яхкаьча положенешкен принципашкеи хьежжа.

ЛоархIаме да, экономика организационни структурен цунна доал дара методаши эргайоахаш тоаяра деррига дешаш, доацача гIулакха сих ца а луш, квалифицированно къестадар а царех беркат дукхагIа далар а.

ИттлагIча пятилетке экономически строительства лоархIамегIара участок я юрта боахам. Съезде теркам тIаозаш характеристика елар юрта хиннача кIоаргача экономически социальнии эргалонашта, дIахо къоастайр СССР аграрни политика овлангара проблемаш, кердача пхе шера юрта боахам дегIабоалабара чакхдоахаргдолча гIулакхий шерра программа белгалъяьй.

Съездо декхар оттадаьл шера юкъера лаьрхIача юрта боахаме йоаккха еррига продукци дIадахача пхе шераца нийсйича 14—17 процент алсамъяккха, дукхагIа йоаккхаш йола еррига продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах яккха. Цу даькъага дIайохийта капиталовложенеш 172 миллиард сом хургья, е дIаяхача пятилеткаца нийсйича 41 миллиард сом дукхагIа хургья.

1976 — 1980 шерашка, мехка кхыча областашка а санна, вай республикага кхоачаргья балха овсарле лакха йола тракторащи комбайнаши, кхыйола юртбоахама техника, удобренеш, дIайийна хIамаш лораю химически средстваш. ХьалхагIе а яьча белгалонегIа, лаьттанна мелиораци ярга дIадахийта хьожаргда 145 миллион сом. Хий декхача кердача лаьттай 12 эзар гектар юртбоахама оборота юкъесоза, цу тайпара 58 эзар гектар лаьтташ тоаде лаьрхIад.

Дукха капитальни вложенеш хьожаергья хьайбаш леладу комплексаш хьалъяра, «Сельхозтехника» ремонтни база дегIайоалаяра, юртбоахама производства дерригача доакъошта электрификаци комплексни механизаци яра.

Лоаша аьлча, йоах А. В. Власова, юртбоахама производство дIахо сихагIа дегIайоалаяра хиланза даргдоаца хьалаш кийчдеш латт республике. Цо вай декхарийла ду юртбоахама производствана дIахо специализации концентрации яра болх хьинарегIа бе, лаьтта леладелгеи хьайбаш леладелгеп дегIадоаладара, цар эффективность лакхъяра йолча торонех пайда дикагIа эца.

Баьцадаараш лелаьдара, коартолаш лелаяра, сом лелабара, комсаш лелаяра дIахо специализации концентрации яра кийчъеш мероприятеш я хIанз.

Республика юрта боахам дегIабоалабарца ювзаенна йолча еррига проблемаех лоархIамегIен кертерен да ялат дукхагIа даккхар. Новкъоста Л. И. Брежнева юртарча коммунистий, берригача колхозхойи совхозий болхлойи балха ударни участок а аьннад цунах. ХIаьта из кхетадеш а да. Шерагара шу массаза доал дукхагIа эшаш хул ялат кхачанен фуаи. Теркалде деза, комсашта, баьцадаараштта, соммий бешамашта, доакъара культураштта, тоъал доккхий лаьттай дIакъоастадеча хана доаккхача хIанзара боарамаш лох ца долийтарал совгIа, кхы тIа а лакхде дезаш хилар.

Республике хIара шера юкъера лаьрхIача доаккхаш дола ялат 500 эзар тоннага, хIаьта 1980 шера 530 эзар тоннага дIаккхоачаде деза иттлагIча пятилетке. Из декхар Iалаьмате чоалханеи бехктокхамеи да. Из декхар кхоачашдарга бода керттера никъ, партийни решенешка цкъа санна, дукххаза а белгал ма-даккхара, — хьувкъам ма-даттара лакхбар. ХIанз, дика торо я республике юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара боала ялатий хьувкъам 25 центнерага кхоачабеш лакхбе.

Ялат дукхагIа даккхара боккха кхоачам ба дIадувча лаьттай структура эргаяьккха тоаяр. Севооборота юкъе ялата культурашна лоаца дакъа доккхагIа хилийта, ялата вокх культурашачул цкъаи аххазеи — шозза хIана лац аьнна лакхагIа хьувкъам луш йола ялатийна лаьрхIа хьажкIаш, дуга хий дехкачен тIаьдачен лаьтташка дукхагIа дIадийта гIерта деза. Из бакъду дуккхача боахамий, цу даькъе Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза, Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза, кхычар опыто. Иштта мара кхы мельялийта мегаргьяц шекара свеклаш, тхьамка, баьцадаараш, доакъара культураш яхара еш йола уйла а.

КПСС XXV съездо белгалдаьккхар хьайбай боахам дегIабоалабе безаш хилар. Цунца дувзаденна дукха балхаш де деза республике хьайбаш лелабадеш, цар продуктивность лакхъеш. Из лоархIаме дакъа дегIадоаладара тIехьадисар дIадаккха а эггара дикагIа йолча кхачан продукташца бизза кхоачам беш баха нах Iалаш бе а безаш да вай.

Оттадаь декхар да 1980 шерага паччахьалкхенга дулх (лийна долаш эзача) доххара боарам 40 эзар тоннага, шура —95 эзар тоннага, фуаш — 90 миллионага, тха — 4600 тоннага кхоачабе аьнна. Из декхар эггара кIезигагIа дар санна лархIа деза вай. Бокъонца йолаш йолча даннеша хьахьокх кхы а доккхагIа толамаш даха вай торонаш хилар.

Из дакъа кхы а сихагIа дегIадоаладе, хьайбай боахаме, коатIарча оалхазарий боахаме специализаци концентраци елга дIахо дегIадоаладе, уж лергагIа промышленни ларда тIа даха лерхI. Пхе шера механизировании шурий комплексай мощность 30 эзар моттигага кхоачае, 1980 шерага практически деррига доахан цига дорстаделга Iалашде, йолаш йолча а хьалъеш латтача а хьакхарч лелаеча комплексай проектни мощносташ караерзаелга чакхдаккха, йолаш йолча хьайбаш лелаеча фермашта реконструкци а еш жа леладу дукха комплексаш хьалъе лерхI.

Цунца цхьана болх бе йолайолийтача а реконструкци еча а фермай балха эффективность лакхъе еза. Ла мегаргдолаш дац Грозненски района № 1 йолча шурий совхозе, Ленина цIерагIча колхозе, «Автуринский» яхача совхозе, кхы дуккхача боахамашка дукхха мах бола хьайбаш леладу комплексаш хьал а а яь хьайбаш деба ца деш, цар продуктивность лакх ца еш, къахьегама овсарле хьалха хиннача боарам тIа латташ, царех дIадахар юха метта оттаделга во лелаьдеш хилар.

Колхозашкен совхозашкен промышленни хьисапе комплексаш хьалъярца цхьана хьайбай боахаме юкъедоаладе деза кердача тайпара къахьегам вIаштIехьбоаккхилга, производства хьалха латта технологи, племенной ветеринарно - профилактически болх тоабелга, хьайбаш дукхагIа хулийталга, эггара хьалха детта доахан а долаш.

Карарча пятилеткагIа детта доахан 20 процентал кIезигагIа доацаш тIакхетийта а юкъера лаьрхIача цхьан Iаттагара йоаккха шура 2500 килограммага кхоачае а декхарийла да вай.

Доккхий декхараш да дукхагIа дулх даккхара даькъе, къаьстта устагIан, оалхазарий, кроликий - дулх, хIаьта иштта лоаман районашка дулха лаьрхIа хьайбаш леладелга дегIадоаладара даькъе хьалхашка латтараш.

Парте XXV съезде нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхад хьайбай боахам айбара лард хIанз а доакъар хилар. Белгалдаьча тайпара хьайбай продукташ йоахалга лакхдар Iалашдара цхьа условни хьайбана 30 центнерал кIезигагIа йоацаш доакъара единицаш кхоачаш 1980 шерага доакъар доаккхилга вIаштIехьдаккха деза республика колхозашеи совхозашеи. Цунца цхьана белок, кхыйола дегIахо дика эIалата веществай боарамагIа йоахаш а хила деза доакъар.

XV областной партийни конференце яьча критически замечанешкеи предложенешкеи хьежжа КПСС обкомои республика Министрий Советои йоагI-йоагIача ведомствашта тIадиллад дукхагIа доакъар Iалашдара йола мероприятеш кийчъелга.

Лоамаши бурушпи цонехи даьгIенехи пайда эцалга овлан тIара тоадара, хIаьта иштта доакъара база чIоагIъяра де дезарий мероприятеш кийч а яьй касттта парте областной комитета бюрои республика Министрий Совети царга хьожаргйолаш а я.

Доакъар кийчдара хIанзарча технологега довлар сихде деза, хьайбаша дуаргдолаш из кийчдара хьалха латтача боахамаша Iоаяьча опытах шерагIа пайда эца беза, дукхагIа даккха деза баьций хьоар, доакъара смесаш, йиззача рациона гранулаш. хIара ферме дика оборудовани йола кормоцех хургйолаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза.

Юрта боахам дегIабоалабара перспективни дешаш къестадеча хана, дIахо дувц А. В. Власова, вай декхарийла да юртбоахама производстверча воай хIанзарча гIулакхашца бувзабенна хIара денна воаш беш бола болх массе оагIорахьара тоабе а эргабаха я.

Партийни активага дIахайта доагIа дулхи фуаши паччахьалкхенга доххара хьалхарча квартала план дикка тIеххоачашъьялга. Гарггарча деношка кхоачашъергья шура йоххара план а. Бакъда, ма-дарра аьлча хьайбай боахамера хьал хIанз чIоагIа хала да. Дукхха колхозаши совхозаши доакъара кхоачам боацаш хьайбаш Iаьгара доахаш я. Халахете а, нийслуш да цхьайолча колхозашеи совхозашеи болх во вIаштIехьбаьккха хилар, фермай балха хIара денна тIахьожам лоаттабелга доацаш хилар, доал довцаш доакъар дуадеш хилар, хьайбай продуктивность геттара лоха хилар. Грозненски, Малгобекски, Надтеречни, цхьайолча кхыча районашка шура кIезигъяьй, детта доахаи хьакхарчи кIезигъяьй, цунца цхьана хьайбаш сихагIа юхаметтаоттадараи продукци дукхагIа яккхараи де мел доагIар деш дац.

ЦIенхашттара кхоачамбоацарали да кхашкарча бIаьстан балхашта кийчо яра даькъе а. БIаьсти хIамаш дIаюв ха хьа тIакхаьчаяьнйай, бакъда хIанз а техника тоаяь дацна дац деррига боахамаш. Хила езача темпаех беш бац хиш дехкара сеть сезонага кийчъяра болх.

Ха хьежац. Цудухьа бIаьсти хIамаш дIаювлга дика вIаштIехьдаьккха чакхдакхха кийчо яра, хьайбаш Iаьгара доаэхилга толамца чакхдаккхара, хьайбаш дукхагIа хилийтарай цар продуктивность лакхъяран тIаберзабаь хила беза юрта вай беш бола беррига организаторски политически болх, берригача колхозхошеи совхозий болхлошеи цу балхашта юкъе хьинаре дакъа лоацилга Iалашде деза.

Юрта боахама Министерство, юртбоахама объединенеши тресташи декхарийла я шоашта чудоагIаш долча боахамашта кхы а хоадам болашагIа кулгалделга Iалашде, колхозийи совхозийи производства кхоачамех кхы а биззатIа пайда эцарца дувзаденна дола дешаш къовстадара теркам тIаберзабе, тIадиллача гIулакха бола юртбоахама кадрай бехктокхам лакхбе.

Экономика, халкъа боахама еррига отраслеш дегIайоалаяра даькъера партийни организацей беррига болх, съезда белгалдаьккха ма-хиллара, пятилетка керттера декхар — халкъа вахара материальни культурнии боарам халданза лакхбелга Iалашдар кхоачашдара тIаберзабаь хила безе.

ИттлагIча пятилетке йоккха социальни программа оттаяьй, цу тIа лерхI болхлойи гIулакхерча наьхен алапеш 16—18 процент тIатоха, общественни боахамгара йоагIа колхозхой доходаш 24—27 процент лакхъе, потреблене общественни фондий чотах дIалуш дари льготаши 28—30 процент дукхагIа хилийта. Общественни фондий чотах кхалнаха дизза деце а алапи а доагIаш отпуск тергья даьча бера цхьа шу даллалца цунна гIулакх де, лакхдергда болхлошта, гIулакхерча наха, колхозхошта къоанала тела эIамагIа дола пенсеш.

Парте кхоачашдергдолча социальни декхарашта юкъе эггара лоархIамегIа дар санна съездо белгалдаьд советски наьха унахцIено лораяра йоакко елга. Бахача наха медицински гIулакх делга тоадарах, дарбаи - профилактически учрежденей сеть шерьярахи кердагIа йолча оборудованеца уж кийчъярахи дола дош оттадаьд.

Парте белгалъяь социальни программа кхоачашъяра боккха болх бе беза вай республике а.

КПСС XXV съездо дIадехарашкен XV областной партийни конференце решенешкен хьежжа нах чубахен культурно-бытовойи гIирсаш хьалдара темпаш дикка лакхъе лерхI. Юкъера лаьрхIача шера хьалдеш дола нах чубаха цIенош 1,5-эза дукхагIа хила а, хIаьта 1980 шерага 350 эзар квадратни метрга а кхача деза. Цо торо хулийтаргья бIарччача пхе шера финансироване еррига источникех 1,6 млн. квадратни метр, е нийслагIча пятилетке даьчул шозза дукхагIа цIенош хьалде. Из декхар кхоачашде атта хургдац. Бакъда цу гIулакха эша торонаш йолаш да вай. Сенца чIоагIъе йиш йолаш я из вывод?

Съезд хьеллача денга болх бе йолаеннай, цIенош деча йоккхийча панелий Аргунски завода хьалхара аргIа, цо торо хулийтаргья укх шере а 40 эзар квадратни метр цIеношта йола деталаш арахеца. ХIаьта 1977 шера ший проектни мощностах из болх бе йолаелча цо торо хулийтаргья шера 120 эзар квадратни метрга кхоачаш квартирий планировка дикагIа а йолаш цIенош хьалду панелаш арахеца. Грозненски аьшкабетонни изделей завода еш йола реконструкци чакхъяккхаро торо хулийтаргья шозза дукхагIа каркасно-панельни цIенош хьалде. Школай, школе даха ха йоацача берийи дешарен учрежденей сеть дIахо шерьяра де доагIар де деза. Уж дешаш къовстадар уж хьалъелга индустриальни ларда тIа даккхарах тийша хургда. Цу гIулакха лаьрхIа Грозненски аьшкабетонни изделей заводе арахеца йолаьй ИИ-04 серегIа йола полносборни конструкцеш (сейсмически вариант). Цу деталех г. Грознерча микрорайоне йистейоалаш латт 1176 дешархочоа лаьрхIа опытни школа монтаж.

Кхоачашдеш да кхыдола гIулакхаш а, белгIала аьлча городе Грозне кийчъяьй керттерча магистралегIа комплексни цIенош хьалдара кхаь шера план, цо торо лургья жилищно-коммунальни гIулакхашта йола лоархIаме объекташ хьалъяра финансовии материальнии ресурсаш тIаерзае. Г. Грозне дIададаладаьр кхыча городашкен нах бахача моттигашкен дIадоаржаде деза. Цу лоархIамеча гIулакха беррига баха нах юкъе оза беза.

«Вай строя низ, — аьлар КПСС XXV съезде нов. Л. И. Брежнева, — наьха сакхетам лакха хиларах латт. Парте ший массаханара йсакхо лерхI коммунистически сакхетам болаш, коммунизм хьалъе кийча, лоIам болаш, ховш бола нах кхебар». Съездо боккха теркам тIабахийтар наха юкъера идейно-политически болх чIоагIбара, цун эффективность лакхъяра дешашта.

Идеологически балха эффективность лакхъяра керттера никъ съездо лерхI наха кхетам балара деррига гIулакх комплексни чакхдаккхар, вешта аьлча, тайп-тайпарча социальни группай башхаленашка хьежжа бахача цаха юкъара идейно-политически, къахьегама, нравственни, кхегама болх айхха вIаши бувзалга Iалашдар.

Цу тайпарча кердача гIулакхо партийни комитеташкарен организацешкарен, идеологически кадрай еррига отрядашкара, массови информаце средствашкара, искусстваи литературан болхлошкара дIадехараш дукхагIа хулийт. Марксистско - ленински экономически дешар, массово-политически лекционнии болх тIабербабе беза цхьан гIулакха — коммунистически идейность йолаш къахьегамхой кхетабара, къахьегамен общественнии хьинар айдара, парте решенеш кхоачашъе хIаране чIоагIа безам хилийтара. Наха политически кхетам луча доахача толамий бустам а хинна дIаотта деза хоадам боллаш дола гIулакхаш, шерра йоаржаяь социалистически яхь.

Партийни организацей бехктокхаме декхар да XXV съезда решенештен материалаштен пропаганда яр, уж кIоаргга Iомаяр.

«Съезда идеяш хIара коммунистага, хIара советски сагага дIакхоачаяр, — аьлар съезде нов. Л. И. Брежнева, — иштта да пропагандистийи, докладчикийи хинна ца Iеш берригача вай партийни активистий а сийлен декхар. Цу балха юкъе яхьа еза вай еррига знанеш, нах дIакхетабе вайна мел ховр, дега беррига низ. Цу дерригне тешам лу съезда решенеш лерргагIа кхоачашъергхилара». Марксистско - ленински теори керттерча даькъе политически дешара системе Iомаеш хиларца партийни организацеш декхарийла я школайи семинарийи балха теоретически боарам лакхбара къаьстта чIоагIа теркам тIабахийта.

КПСС XXV съезда Iалаьмате йоккха идейни ганз Iомаелга, наха юкъе цун материалашта пропаганда елгеи уж дIайовзийтилгеи, цо оттадаь декхараш идеологически Iалашделга — из дукххача ханна лаьрхIа болх ба. Из болх бе беза планагIа, хадданза, кIоаргга.

Республике шерра дIадоладаьд КПСС XXV съезда материалашта пропаганда елга. Партийни комитетий 2 эзар гаргга докладчик, 6 эзар политинформатор, 14 эзар совгIа агитатор ва хIанз къахьегама коллективашка, дешара заведенешка, нах бахача моттигашка агитационно-массови болх беш. Цу балха юкъе хьинаре дакъа лоац съезда делегаташа. Партийни комитеташа тайп-тайпарча категорех болча идеологически болхлошца инструктивни совещанеш, семинараш ю. Алхха парте обкомо яьча семинарашка дакъа лаьцад 4 эзар гаргга саго.

КПСС обкомо еррига районашка яхийтай пропагандистски группаш. 70 совгIа болча Iилмахоша, республикански организацей кулгалдеча болхлоша, партийни болхлоша къахьегамхошта дIайовзийт КПСС ЦК XXV съезда яьча Отчетни докладен «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамийн» керттера положенеши выводаши.

Съезда материалаш дIайовзийтараи царна пропаганда яраи тIаерзае йоагIа идеологически воздействе средствайи формайи еррига арсенал. Теркам тIаозаргболаш, дог тешаргдолаш йолча средствашца советски халкъа, къахьегама коллективай сийлахь - доккха гIулакхаш дIадовзийташ хила еза гойтара агитаци.

ХIама хьакхоллаш, долча халкъо боахами культурен дегIайоалаеча доаха толамаш, керда саг хьалхеввр духьа лоаттабу къовсам хьахьоккхаш хила еза вай писателий, драматургий, художникий, композиторий творчество.

ЙоккхагIа эффективность йолаш пайда эца беза кепайоазон дешах, радио а телепередачай а боккхача низах.

Идеологически балха тIара лакхерча дешара заведеней общественнии Iилмай кафедрай лоархIам лакхбар доккха маIан долаш да. Iилмахошкара новкъостал доацаш эффективчо, Iилма ларда тIа булургбац бахача наха коммунистически кхетам балара болх.

Къахьегамхой, къаьстта къонача тIеьхен сакхетам чу советски патриотизма, социалистически интернационализма, ший мехках доккхал дара, социализмана карагIдаьннараш лорадара кийча хилара идеяш чIоагIъе лерхIаш сийлахьбоккхача Дай-мехка тIем тIа яьккхача Къоталон 30 шу дизара кийчо еча хана хьахиннача балха формасх кхы а дикагIа пайда эца беза, кердаяраш леха еза СССР халкъаш цхьа дезал хилара, вошала уйлаца кхетам балара дешаш теркал делга лаьгIдалийта йиш яц. Де лерхIачоа тIаберзабаьн тIагIерттаи бе беза из болх, керда, советски обрядаши обычеши юкъекхувла еза, дIаяхача замах юхедисача реакционни гIулакхашца лоаттабеча къовсаме машар хила, юхавала, хIама бе-башха доацаш хила йиш яц.

Съездо белгалдаьккхар образоване экономическии политически лоархIам лакхбе безилга, цунца дувзаденна дIахо а еррига юкъара юкъера образовани, хьатIакхувш йола тIехье морально - политически къахьегамен чIоагIъелга даиза даргдоацаш хилара теркам тIа а бахийтар. Болхлой класса къахьегама традицеш хургйолаш хьалкхебе беза кагирхой, тоабе беза дешархой производственни бригадай, къахьегамен салаIарен комсомольско - кагирхой лагерий болх, дегIайоалае а эргайоахаш тоае а еза профтехобразоване система. МоллагIча а коллективе, производственни, школьни, студенчески, теркал ца деш дита йиш яц къахьегамен нравственни кхетам балара дешаш. Партийни организацеш декхарийла я моллагIча тайпара дале а коммунистически мораль телхаярца, къаьстта обществана духьаларча гIулакхашца, хIаьта иштта уж бе башха ца хеташ хиларца а хьадда къовсам лоаттабе.

Вай вахар харцахьча оагIорахьа дувца, хьаькъал кIезига дола нах тувлабе гIертача, тайп-тайпара дола хабараш арадоахача идейни моастагIашта хIама тоха ховргдолаш кхетам бала беза обществаа хIара члена. Уж тайпа явленеш теркал ца еш йита йиш яц еррига кадрай, ший хайнахьа а саббаре а дIадовзийта деза вай вахара цу е вокх даькъе долаш дола хьал, обывателаша хабар дувцара пайда ийбу йолаш йола халонаши кхоачамбоацараши нийса дIадовзийта деза.

КПСС XXV съездо белгалдаьккхар материальни торонаш лакхъярга хьежжа наьха идейно - нравственни культурнии боарам лакхбанза баргбоацаш хилар. Съездо оттадаь нравственни кхетам балара декхар да вахара бокъонца йола позици оттаяр: общественни декхар сакхетамца гIулакх доагIаш хилар, доши гIулакхи цаI хулга вахара - лелара норма а яь дIаоттадар.

Съездо белгалдаьккхар коммунистически идейность —знаней, дешара, практически гIулакха овхар шийна чухь долаш йола яхь дегIа ца йоалайича ярг ца хилар. Л. И. Брежнева Отчетни доклада тIа аьлар: «Яхьо кIоаргга воздействи ю мехка общественно-политически вахара, нравственни атмосферана, ма-могга дегIайоалае дIахо а социалистически яхь, къахьегамца коммунистически гIулакх доагIаш хилара тIехьара болам—иштта да вай юкъара денале лозунг».

Съезда кийчо еча цо болх бечен хана республике кIезига хьахиланзар керда маьхера гIулакхаш, белгалдоаккх докладчико. Съезда хьалхарча яхье котъялар Ленински, Старопромысловски, Урус-Мартановски районаш, 129 коллектив.

Съезда кийчо еча хана хьахинна къахьегама ритм дIачIоагIъе еза. ДIадоладаь цхьаккха гIулакх соцаргдоацаш, къахьегамхоша патриотически дIадоладаьраштта партийни организацеш керте оттаргйолаш, из массанега дIакхоачийтаргдолаши хьалхалаттарий опыт шерра дIайовзийтаргйолаши хIама де деза.

Производства йоккхача эффективностен балха дикален предприяте цIи яккхара тIехь къовсам лоаттабара тIахьехаш СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллектива инициатива шерра дIайоаржае йоагIа, «ХIара балха денна — дикала Знак» яха яхь лаьцарий девиз хIара предприяте социалистически яхь вIаштIехьъяккхара ларде отта еза.

Цу яхье керттера латт чурча торонех пайда эцара, коллективай инициатива дегIайоалаяра наькъаца еррига производственни проблемаш кхоачашъе гIерташ хиларах, лакхера цхьа указанеши министерствашкара, ведомствашкара, кхы тIа ассигнованеши ярга а ца хьежаш.

Юххьанцарча итогаша хьахьокхачех из болам хIанз а хила ма-боагIара дегIабенабац.

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа социалистически яхь дегIайоалаеш партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я производства даьйшоаш хилара, социалистически декхараш кхоачашдара бехктокхаме хилара уйла. шоай предприяте доахача толамех доккхал дара уйла хургйолаш къахьегамхошта кхетам бала. XXV съездо белгалдаьккхар, А. В. Власова, оттаяьй экономически культурнии боахам хьалбара геттара йоккха программа. Из кхоачашъяра дукха а тIагIертта а къахьега дезаргда. ХIара коммунист, хIара партийни организаци, хIара партийни комитет декхарийла я съезда решенеш кхоачашъеча шийгара доагIа дакъа лаца. Идеологически, массово-политически балхо хIара къахьегамхочоа цо юкъара декхараш кхоачашдеча ший моттиг нийса къоастаяра, цун къахьегамен общественнии хьинар айдара новкъостал дергдолаш гIулакх оттадар лоархIаме да.

Вайна карагIдаьннараши ленински парте XXV съездо къоастадаь керда декхараши доккхий хилар — из парте оттадаьраш кхоачашхургхилярах йола эггара лоархIамера предпосылка а хинна дIаоттаргйола хьинарен тешам баларен керда заряд я.

ДIахо докладчика йоах, съездо кIоаргга анализ яьй дегIаенача социализма хьалашка парте беча балха дешай, советски общества вахаре кулгалдара цун лоархIам дIахо а лакхбара наькъаш къоастадир. ДIадахача пхе шера итогаша цIаькха а гуш бакъдир КПСС ше болхлой класса, берригача къахьегамхой, дерригача халкъа политически баьчча хилар дизза кхоачашдеш йолга. Цо лакха лаьца лелаю марксизма-ленинизма революционни байрахх, сийленца кхоачашду ший исторически декхар, халданза къовсам лоаттабу коммунистически идеалаш котъялара тIехьа.

Съезде белгалдаьккха ма-хиллара, парти ше а цун балха маIан а цхьа сеца латта хIама дац. ХIара этапе парте болх кердача чулоацамца хьалбуз. Цудухьа съездо оттадаьча кердача декхараша дIадех дIахо а партийни балха формаши методаши Iилма ларда тIа эргаяьха тоаяр.

Парте горкомашеи райкомашеи дIахо а тоаде деза юххьанцарча партийни организацешта кулгалделга, цар инициатива дегIакхувла, производства эффективность лакхъяра, Iилма - технически прогресс сихъяра цар йола воздействи лакхъе гIерта еза. Уж декхарийла я хIара коллективе барт тайна болх барен хIама творчески лехаш хиларен атмосфера хьахилийтара, наха кхетам балара, цар къахьегама а быта а хьалаш тоадара йоакхо е.

Партийни кулгалдеча толам балара лоархIаме хьал латт балха ленински стилах. Ленински стиль — из творчески, субъективизм хийра йола, еррига общественни процессаш Iилман ларда тIа къестаеш йола стиль. Шийгара а кхычаргара а хьадеха доагIар чIоагIа хьадехаш, ше шийна раьза хилар юкъера доахаш, моллагIча тайпара а бюрократизми формализми гучаялийтара духьала латташ я из. Цунца дийза новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар критикен самокритикен дегIайоалаяр, дерригача дешашка критически хьажар мел лоархIаме да. Нахах тешари уж лархIари тарлуш хила деза тIадиллача гIулаккхах бола бехктокхам чIоагIа хьабехаш хиларца.

Съездо цIаькхаз а теркам тIабахийтар тIахьожами тIайийца решенеш кхоачаш миштта ю таххари тоаданза даргдоацаш хилара. Из — организаторски балха лоархIамегIара дакъа, хIара партийни, советски боахамеи кулгалхочун, хIара партийни органа, хIара юххьанцарча партийни организаце гIулакх.

Общественни дегIадахкара лелама парте еча воздействе лоархIаме фактор я цун кадрови политика. ХIанзарча декхараша дIабехача боарам тIа хилара кулгалхо партел хIамаш дика довзаш хиларца, дисциплина инициативацеи гIулакх творчески къоастадеш хиларцеи вIаши дувза а дувзаш шийх доаллаш хила веза. Цунца цхьана моллагIча а участке из декхарийла ва социально - экономически а кхетам балара а аспекташ теркалъе, наьха йоакхо еш, цар хьашташи цар дIадехараши теркалдеш, балха тIа а вахаре а хьокхам телаш хила веза из.

Ховш ма-хиллара, КПСС ЦК-о, новкъоста Л. И. Брежнева низаш тIаахийтарах парте геттар чIоагIденнад кадраш лораелга а цар йоакхо елга а. Хьежабе бахьанаш я доацаш цхьан балхаш тIара кхыча балхаш тIа болхлой хьежабелгеи каст-каста хувцилгеи дIадаьккхад. Из дац кадраш дIачIоагIъе еза яхаш шоай декхарех ца лоархIабеш бола нах кулгалдеча гIулакхаш тIа бутаргба яхилга. ХIаьта цул а совгIа кулгалдеча балхаш тIа бита йиш яц бехктокхам ца хеташ, къаьнарча багажаца баха а бахаш, хьакимало ше шоашта сий а доаккх лоархIа а лоархIийт аьнна хеташ бола нах. Кулгалхо хила йиш яц ший балха критически мах бе ца ховш, нахах хьакъаьста, мотт хьекхараши несел дерашн хьалкхебеш, балха тIара кхоачамбоацараш дIа ца доахаш, кулгалдара хIанзара методаш кара ца ерзаеш вола саг. ДIахо а эргадоахаш тоаде деза кадраш кийчъелга а юхакийчъелга а вIаштIехьдоаккхилга.

Съезде, йоах А. В. Власова, чIоагIа къамаьл дир производства сфере демократи чакхъяккхара юкъарчал доацаш гIо деча профсоюзий балхах. Цар хIара денна йоакхо е еза къахьегама овсарле лакхъяра, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, хIана аьлча производство дегIаяро мара хьакхоллац къахьегамхой бытовойи социальнии хьашташ толаме кхоачашдара хьалаш.

Колхозашкара профсоюзий лоархIам айбе, юрта боахам дIахо айбара, колхозхой къахьегамен вахарен хьалаш тоадара духьа царна юкъе нах дукхагIа халара гIо де аьнна декхар оттадаьд.

(Йистедоалар 3-оагIо-тIа).

КПСС XXV СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ ВАЙ!

(Йистедоалар. Долалур І, 2 оагІош тІа).

КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева дІайха дешаш кІезига вланзар парте решенеш кхоачашъеча къона хьинар гойташ йолча Ленински комсомолах. Цунца цхьана оттадаьд цун балхагара кхы а чІоагІагІа хьадеха дезилга. Комсомоло хоадам боллаш эшае еза формализм, кагирхошца бюрократически гІулакхаш леладелга, ма-могга хьаллаца еза энтузиазм, кагийча наьхен мехкарийн сийрда сакхетам, хьинар, гІулакххага творчески хьожилга массаза а хьалха хила гІертилга хьалкхеде деза, социалистически Даьхен бокъонца бола патриоташ, коммунизма гІулакха доазув доацаш мутІахьа бараш хьалкхебе декхар да комсомола.

Партийни комитеташ, советски, профсоюзни организацеш, йоахар съезде, декхарийла я хадданза кхалнаьха йоакхо е. Цар шоаш ца кхобеш къахьег боахами культурен хьалъеча дерригача доакъошка, общественни вахара юкъе хьинаре дакъа а лоац шоай къахьегам бахьан долаш теркам бе боагІаш а бу.

Кхалнаьха къахьегам аттача боаккхаргбола, зене йолча производствашкара а бийсанарча сменашкара а уж мукъабоахаргбола, къахьегам дукха чулоацача процессашта механизаци ергІола хьадда мероприятеш оттаянза ярґьяц. Кхалнаха гІо де деза цар профессиональни говзал лакхъяра, бераш леладара а хьалкхедара а, унахцІено лораяра.

Съездо белгалдир, партийни организацеша, советаша, профсоюзаша, комсомоло, ерригача общественни организацеша эффективни болх бара хьалашка, дисциплинеи общественни порядоки чІоагІъяра, обществана хьалхашкара шоай декхараш берригача гражданаша кхоачашдара цхьана низаш тІадахийтача мара толаме дІагІоргдац вай гІулакхаш, обществанеи производстванеи доал дечара социалистически демократизма принципаш йизза чакхйоахалургьяц.

Коммунисташа, дерригача советски халкъо, белгалдоах докладчика, дег тІара чІоагІа къоабалъеш тІаийцар XXV съезда решенеш. Вай парте ерригача отрядашца цхьана областной партийни организацена ший декхар гу коммунистий, берригача къахьегамхой низаш уж решенеш кхоачашъяра оарцагІдахарца, съездо айдаьча наьха къахьегама а политически а хьинара керте оттарца.

Гаргарча хана чакхъяха еза городскойи районни партийни актива собранеш, предприятешкеи учрежденешкеи партийни болхлойн собранеш. Цига массе а оагІорахьа ювцаргья парте XXV съезда итогаши царех хьадоагІа декхараши. ХІара партийни организаце оттае еза съезда решенеш кхоачашъяра лаьрхІа мероприятеш, уж вахаре кхоачашъяра хиленза даргдоаца хьалаш хьакхолла деза.

ХІанз республике тІа-тІашерагІа яржаш латт 1976 шера план ханал хьалха кхоачашъяра, парте съездо оттадаь декхараш кхоачашдара тІаерзаль социалистически яхь. Предприятей коллективай, производстве хьалха латтарийн новаторийн инициатива мамогга шерье а хьаллаца а еза. Партийни организацеша мамогга айде деза наьха къахьегамеи творчески хьинар, чура тороиаш лахараи царех пайда эцараи парте съездо оттадаь декхараш кхоачашдара из тІа а дерзадеш.

Еррига парте, дерригa советски халкъо, аьлар юххера а А. В. Власова, чІоагІа а бизза а къоабалбу съезда болх, вайна ше цаІ мара боаца нийса никъ — бакъдолчун никъ, паргІатон никъ, халкъа ираза никъ вайна хьехаш йола цун исторически решенеш. Республика партийни актива собране, берригача коммунистий цІерагІа КПСС Центральни Комитета, ЦК Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежневна тешам белар цо Нохч-ГІалгІай областной партийни организаци съезда исторически решенеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагІбоахаш керте оттаргхиларах а коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара уж тешшаме бугаргхиларах а.

* * *

Дувцача дешах лаьца пренеш дІайолайир КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара Н. И. Семенова. XXV съезд, аьлар цо, Іалаьмате йоккха политически событи я вай партеи халкъеи вахаре, дунеи халкъашта юкъерча коммунистически боламе. Цо итогаш яьй дІадахача пхе шера парте, цун Центральни Комитето баьча массе тайпарча балха, чурчеи арахьарчеи политика овлангара проблемаш кийчъяьй, коммунизм хьалъяра шерра программа еннай партийни комитеташтеи организацештеи.

Съездо къьгта хьахьекхар марксизма-ленинизма идеяй вахара низ, вай парте чІоагІа цхьоагІо, советски халкъ КПСС-а гонахьа айхха кхотадена хилар. Дешаш корта болаши принципиальнои дувцача, карагІдаьннарий йоагІача тайпареи самокритичнои анализ еча, дІахора декхараш массе оагІорахьара дувцача хьалашка бир съезда берригa болх.

Съезда делегаташеи хьальшашеи боккха мах бир хьалхашка латта декхар кхоачашдара тІадерзадаь КПСС Центральни Комитето новкъост Л. И. Брежнев керте латтача ЦК Политбюрос чакхдоахача гІулакхий. Съездо къьстта раьза хинна белгалдаьккхар экономика, культура дегІакхувларца, халкъа хьал-торо тоаярца, мехка оборонни низ чІоагІбарца, вай паччахьалкхен арахьарча политически гІулакхашца дувзаденна дола дешаш Центральни Комитето, ЦК Политбюрос творчески, гаьнпардар гуш къестадеш хилар.

Еррига партеца, дерригача советски халкъаца цхьана город Грозне коммунисташа, берригача къахьегамхоша, йоахар дІахо нов. Семенова, цхьатарра къоабал а бу хьал а лоац КПСС Центральни Комитета политически никъи практически гІулакхаши, отчетни доклада еррига положенеш а выводаш а, парте XXV съезда вокх документаш тІа хьахьекха программа. Парте хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашделга Іалашде, иттлагІа пятилетка къахьегаме керда хІамаш карагІдувларца белгальяккха лаьрхІа шоаш хилар хьакхайкаду грозненцаша митингашкеи собранешкеи.

КПСС XXV съезда решенешка, укх активе яьча доклада тІа ма-дарра дийцача декхарашка хьежжа дукха а тІагІертта а къахьега дезарга города коммунистий, комсомольций, берригача къахьегамхой.

Города хьалкъа боахам дегІабоалабара керда пхе шера план йоккха я, яле а, кхоачашъюлургйолаш я. Цу тІа оттадаьд мехкдаьтта чакхдоаха промышленность, транспорт, капитальни гІирсаш хьалдар, города боахам, кхыдола доакъош дІахо дегІакхувлилга.

ЧуІе цІенош хьалдара кхаь шера программа оттаьй городе. Цу планагІа 1976—1978 шерашка хьалдаь а даьха, эксплуатаце дІадала лаьрхІад 480 эзар совгІа квадратни метр чуІе моттиг йола цІенош, вешта аьлча дІаяхача бІарччача пятилетке хьалдаьраш миссел дукха.

ДІахо ораторо критика ю балха тІарча кхоачамбоацараша.

Укх тІеххьарча кхаь шера города промышленносто кхоачашъяц къахьегама овсарле лакхъяреи арахецача продукцега дІабода мах лохбареи планаш, лохлуш латт из хьаярен маьхала яккхареи объемаш. «Грознефть» яхача объединене, «СевкавНИПИнефть» яхача института кулгалхоша, партийни организацеша кхоачам болаш практически гІулакхаш чакхдаьхадац даькъа хьокхамаш тоадара. ХІанз тІоанашка давлени чІоагІагІа лоаттаяра чотах доаккха мехкдаьтта дерригa доаккхачунца нийсдича 15 процент мара дац.

ЦІенхаштта кхоачамбоацараш да «Грознефтехимзаводы» яхача объединене балха тІа а. 1976 шера хьае еза 165 эзар тонн коача парафинаш, хІаьта из хул мехка хьаеча ерригача цу маьхерча продуктах 50 процент гаргга. 1980 шерале 290 эзар тоннага кхоачаш дукхагІа хила еза хьаеш йола чІоагІа парафинаш. Цхьабакъда мехкдаьтта чакхдоахача предприятешка капитальни гІирсаш хьалдара планаш кхоачашъярца дувзаденна эттача хьало тешал ду, хьалхашка оттадаьча декхара лоархІам массане а ца кхетабаь хилара. Объединене объекташка гІишлой-монтажни балхий шин бетта план 60 процент мара кхоачашъяьяц гІишлош еча управлене.

Нов. Семенова дош делар города коммунисташа, къахьегамхоша КПСС XXV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяра гІулакха шоай деррига низаш, опыт, знанеш дІалургхиларах.

Трибуне я Назрановски трикотажни фабрика мастера помощник, КПСС XXV съезда делегат **З. А. Орцханова.** Дунен тІа эггара хьалха ираз хилар са, хьакхайкадир цо, вай ленински парте лакхерча органа балхаца дакъа лаца. Из бахьан долаш дег тІара баркал оал аз партийни паччахьалкхени гІулакхаш къестадеча мугІарера болхлой юкъеззача хьамсарча партена, вай Советски Іаьдала, ленински Центральни Комитета, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача ЦК Политбюрона. Вай массаза а хозача дешаца ювцаргья дІаяха пятилетка, хІана аьлча дукха а дика а болх баьб цо коммунизмана, хІара вай сага дикахетари иразп деннад цо. Кхы а дукхагІа чІоагІбеннаб вай мохк. ХІанз 30 шу дІадаьннад вайна тІехь маьрша сигале йола. Цу дерригача хІамаех йоалл хьамсарча Коммунистически парте советски сага, халкъа хьаштий еш йола йоакхо, хІаьта из бахьан долаш болхлочун дег тІара баркал хилда вай партена!

Леонид Ильич Брежнева кІоарга маІан долаш йолчеи сийрдачеи докладага аз ладувгІача хана чІоагІа уйла йора аз вай Даьхенах, вай партех доккхал деш.

Советски саг, моллагІча къамах из вале а, цхьатарра бокъонаш йолаш волча дуккха къамаш дахача мехка дах вай. Наьна шурийца чубессаб вайна из сакхетам, вахара боарам а хинна дІаэттаб из.

Назрановски трикотажни фабрике вязальни машинаш тоаечеи нийсъечеи мастера помощникалла болх беш я со. Съезда сийна социалистически яхь лелаеча юкъагІа планал совгІа 150 эзар сома маьха продукци хьайир тха коллективо. КПСС XXV съездо болх беча деношка са подругаша кхы тІа а 5 тонн тІехдика полотно хьадаьд.

Комсомолкас вязальщицас Дарсигова Дибас, шин машина тІа мара бе ца беззашехьа а, кхаь машина тІа болх а беш, сменагІа 120 килограмм полотно арахийцад заданегІа хена доагІача 80 килограммана меттел. XXV съездо болх беча деношка тІехьаюсача участке а яха, сецаш йолча машинаш тІа болх а беш, вІаштІехьъяьккхай по производство.

Укх деношка беседаш ю, КПСС XXV съезда решеней чулоацам кІоаргга хьабелл, хьалда декхараш увттаду берригача коммунисташа, агитатораша, политинформатораша, лектораша, пропагандисташа.

Оаха кхетаду, тховех беннача боккхача тешамо 1976 шера тІадийрзза болх бе тхоаш декхарийла делга: 1975 шера хинначул 41 процент лакхагІа хила еза къахьегама овсарле тха фабрике, 85 процент дукхагІа хила деза фондаша юха хьалур, хІанзарчар тайпара керда 18 хІамаш тега машин Іомае еза тха, 5 издели кийчъю оаха дикала Знак ялийта, хІаьта эггара керттердар — шин проектни производственни низа боарамга кхача езаш я фабрика укх шера. Уж дешаш къестадеш я тха парторганизаци, хІаьта оаха уж къоаста а дерга.

Къамаьл ду КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара **В. Г. Табацковас.** Цо йоах, вай парте иттлагІча пятилеткера планаш Іалаьмате йоккхеи шереи хилар хьахьокхаш йола КПСС XXV съезда решенеш чІоагІа къахьегамеи политически хьинар айденна тІаийцар района къахьегамхоша. Цу планашка вайна бІаргагу мехка экономически низ чІоагІбара, советски наьха бахара хьал-торо айяра, лаьттан тІа машар оттабара вай парте еш йола йоакхо.

Дерригача советски халкъаца цхьана ленински парте XXV съезда баха ма-боагІара пакъабаха уйла йолаш тха района къахьегамхоша съезда совгІаташ кийчдир. Царех керттердар хилар паччахьалкхенга хьайбайи лаьттанцареи продукци йоххара пхе шера план ханал хьалха (октябрь бетта) кхоачашъярах Даьхенга денна рапорт.

КарагІдаьннарий объективни мах беш, аьлар дІахо нов. Табацковас, балгалдаха деза жа леладечара кхоачамбоацараш. Хьайбай продуктивность айяра торонех пайда кІезига эц. ИттлагІча пятилетке дуккха дукхагІа паччахьалкхенга тха дохка деза района, дикка дукхагІа доаккхаргда устагІан дулх а.

МалагІа наькъаца къестадергда района уж декхараш?

Юрта боахама интенсификаци еча хьалашка жерчий продукци дукхагІа йоаккхилгеи цох дІадодар кІезигделгеи Іалашде йиш яц специализацеи концентрацеи, отрасль промышленни ларда тІа яккхара чотах, доакъар кийчлара а дайитара а технологи эргайоахаш тоаяра, бурунни даьгІенаш юхаметтаоттаяра, воспроизводствои фуна лаьрхІа хьайбаш хьалкхедара болхи тоабара наькъаца мара.

Жа леладелга промышленни ларда тІа доаккхача шаблон хила йиш яц. Боахамий башхалонашка хьежжа дифференцированно хьажа деза цунга. Нагахьа санна аьха лаьтташ дукха долча Ростовски областе бІарчча шера жа леладу йоккхий комплексаш хьалйойя, вайцига, Ставропольски края «Темнолесский» совхозе санна, шерра пайда эца беза бурунни даьгІенех. Оаха чІоагІа дегаондало ю жерчашта лаьрхІа йолча хий дехкача культурни даьгІенех.

Комплексаш, жерчашта лаьрхІа хиш дехка даьгІенаш хьаяра, бурунаш шеръяра дешаш тхога къоасталургдац юрта боахама министерстваи кхыча ведомствайи гІонца мара. Вай проектни институто Ставропольски проектни институтаца чІоагІа бувзам болаш болх белга ловра. ГІулакх мииштад аьлча, тха боахамащта кийчъеш йола проекташ къаеннай, же леладераша хІанз уж тІа а эцац. Йолаш я жа леладара керда технологи теркаме нийца йола маточни комплексаштеи откормочни майдаштеи лаьрхІа типовой проекташ, царех кхы ца гоадеш вай пайда эца а беза.

Жа леладара даькъе партеи правительстваи юрта боахама хьалхашка керда доккхий декхараш оттадаьд: дикал дикка лакх а еш шера юкъера лаьрхІача кийчду тха 511 эзар тоннага дІакхачийта. Тха районах аьлча из да, цхьан устагІан тІера доаккха тха 7 килограмма гарга кхоачаде дезилга, вешта аьлча жа леладеча хьалха латтачар боарам тІа. Уж лоархІаме декхараш кхоачашдара района къахьегамхой оарцагІбоахаш я Шелковской районни партийни организаци.

Надтеречни района къахьегамхоша берригача советски наха санна раьза болаш тІа а ийцай, чІоагІа къоабал а ю КПСС XXV съезда исторически решенеш, аьлар актива собране Надтеречни райисполкома председателa **С. У. Юсупова.** Цул тІехьагІа цо хоам бир «Горскнефть» яхача мехкдаьттеи гази йоаккхача управлене коллективо нийслагІча пятилетка план 1975 шера 5 декабре кхоачашъяь хиларах. Даькхад 13,3 млн. тонн мехкдаьтта. Планал совгІа хилар 600 эзар сом пайда.

Доккхий производственни толамаш даьхар ший декхараш 1975 шера 2 ноябре кхоачашдаьча «Чеченингушводстроя» ПМК-2 гидрогІишлонхой коллективо.

ИйслагІча пятилетка шерашка цул хьалхагІа хиннача пятилеткечул шозза дукхагІа яьхар комсаши соми, дулх — 2,5-зза, ялат — 20 процент, тха — 62 процент дукхагІа. Паччахьалкхенга дикка дукхагІа ехкай юртбоахама продукци.

Цхьабакъда района коммунисташа, къахьегамхоша кхетаду дІаяхача пятилетка цхьадолча хьокхамех юрта боахам тІехьабусилга а план кхоачаш ца яьлга а.

ХІанз а моттигаш нийслу агротехника бокъонаш телхаеш, хий дехкача лаьттаех бизза пайда ца эцаш, ледара лел халача балхашта механизаци елга. Хьайбаш Іангара доахача укх шера къаьстта хала хьал эттад «Горагорский», «Минеральный», «Гвардейский» совхозашка.

Нов. Юсуповна хетачох Знаменское яхача юрта культура ЦІа, цхьадола административни нах чубахеи цІенош хьалданза даргдац. Надтеречни района къахьегамхоша шоай деррига низаш а хьинар а тІадохийтаргда парте XXV съезда решенеш йизза кхоачашъяра, аьлар цо.

ЦІаккха йицлургйоацаш дег чу йижар сона ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яь КПСС Центральни Комитета Отчетни доклад, аьлар КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара, парте съезда делегата **А. Д. Кагерманова.**

ЦІаккха дицлургдоацаш са дег чу дийшар, со теш, хІаране дег чу а дийшар къахьегача сагах Леонид Ильич Брежнева аьнна дІайха дешаш.

Центральни Комитета Отчетни доклада тІа Леонид Ильич Брежнева хоза а хеташ дийцар вай болхлой классо, колхозни ахархоша, интеллигенце йоахача башха-дикача къахьегама коталонех, беррига делегаташ раьза а болаш царна съезда цІерагІа дег тІара партийни баркал а аьлар.

Съездий Кремлевски Дворецe волаш нов. Л. И. Брежневга ладувгІаш сона дагаухар тха районера башха-дика нах. Царех я Ленинеи Къахьегама ЦІеча Байракхеи орденаш лелаю Адуева Алмат, Ленинеи Къахьегама ЦІеча Байракхеи орденаш лелаю «Урус-Мартановский» совхоза доярка Самбиева Белкис, «Горец» совхозера Темирбулатова Пия, мехотрядий начальникаш — Халидов Тузен Кадыров Хьусени, трактористаш Исраилова Халипат, Сатуев Бексолт, Юшаев ИсмаІал, звеньевойш Магомадов Ваха, Хаджимурадов Махьмад-Сали, хьакхарч лелаер Подлесная Нина, дуккха кхыбараш а. Уж ба массанена хьокхам телараш, коллективай творчески хьинар айдераш, социалистически яхь шерагІа йоаржаераш.

Кердача пятилеткана — дикален лакхача эффективностеи пятилеткана чубеннача района къахьегамхоша, аьлар цул тІехьагІа нов. Кагерманова, советски наьха хьал-торо тоаяра парте еча йоакхонна жоп а луш, парте XXV съезда решенеш кхоачашъяра низ ца кхобеш къахьегаргда.

Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара оаха кхетамца пайда эц ийслагІча пятилетка а съезд гарга гІертача хана а наха юкъе баьча организаторски политически балха опытах. Района производственни коллективашка, предприятешка, учрежденешка цІаккха ца хиннача тайпара къахьегамеи политически хьинар айдаьд парте XXV съезда решенеша. ХІана района партийни организаце ший беррига теркам тІабахийтаб хьайбаш Іангара доахилга дика чакхдаккхара, хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяра, бІаьстан кхашкара балхаш лертІа кийчо яь дІадоладара.

7763 гектара тІа гурахьа дІадийнача ялаташта подкормка яьй. Дика кийчдаьча 12360 гектара лаьттан тІа бІаьсти юв культураш дІаювргья. Кхашка яххай 40 эзар тонн органически удобренеш. Тоаеш латт хий дехка система.

Урус-Мартановски района коммунисташа, берригача къахьегамхоша де мел доагІар дергда парте XXV съезда исторически решенеш толаме кхоачашъяра.

Облсовпрофа председателa **О. С. Беляева** собране ше къамаьл деш белгалдаьккхар массава цхьан дагара а волаш съездо къоабалъяьи кулгалдара тІаийцаи йола КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева яьча отчетни доклада тІа дуне дегІаахареи революционни процессеи керттерча проблемашта, КПСС экономически социальни политикана, советски общества политически система массе оагІонгахьара дегІаахара, партийни строительства, дегІаепача социализма хьалашка беча идейно-кхетама балха лоархІаме обобщенеши выводаши яьй, Іилман коммунизма теорецеи практиканеи доккха дакъа юкъедихьад.

Съезде лакха мах бир хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тІаберзабаь парте Центральни Комитета, КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача Политбюрос баьча балха.

300 эзар саг чувоагІаш йолча республика профсоюзни организацеша дег тІара къоабалъяь хьаллоац КПСС XXV съезда решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева доклада тІара положенеши выводаши. КПСС XXIV съезден КПСС ЦК Пленумийн решенеи кулгалдара керте а лувцаш республика профсоюзаша чакхдаьннача шерашка нийслагІча пятилетка заданеш кхоачашъеча областной партийни организацена хьинаре новкъостал дир.

Дукха хаьйоацаш пятилетка тІеххьарча шера, нийслагІча пятилетка, КПСС XXV съезда сийна тІаийца хинна социалистически декхараш кхоачаш мишта даьд хьожаш итогаш яьй. Республика 173 совгІа йолча коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй пятилетка, бІаь совгІа йолча предприяте рапорт деннад съезда сийна тІаийца декхараш кхоачашдарах. Болхлой классо, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха шоаш кхо ца беш къахьегаро аьттув балийтар ханал хьалха пятилетка а, цуя тІеххьарча шера а заданеш, съезда сийна тІаийца социалистически декхараш кхоачашде.

Республика социально дегІаккхувлара программа кхоачашъеча областной партийни организацена новкъостал а деш профсоюзни организацеша даим теркам тІалоаттабаьб болхлойн гІулакхерча наьхои алапех дола законодательство кхоачашдара, къахьегамах алапи телара кердача хьалашка довларца цхьабола болх чакхбаьккхаб.

Баьча балха критически мах а беш, йоах оратора, тхо дика кхетадеш да республика профсоюзаша лоархІаме производственний социальнии дешаш доагІача тайпара теркал ца дешин ледара кхоачашдешн хиннилга. Цу хьакъехьа йоагІаш йола выводаш еш да тхо. Кердача боарамга кхоачабеш тоабе безаргба социалистически дисциплина чІоагІъяра материальни финансови ресурсаех кхы а дикагІа пайда эцари кхомбеш дІаахийтари духьа лоаттабу къовсам.

Юрта боахам санна производства лоархІаме йолча сферана профсоюзаша ю воздействи чІоагІъе еза. Профсоюзашка чубоагІаш бола юрта боахама болхлойи гІулакхера нахи нийслагІча пятилетке дикка тІакхийттаб. ХІанз республике 5621 профсоюза членах латта 45 колхозни профсоюзни организаци я, царех берригача колхозхоех 19 процент хул.

ЧІоагІа теркам тІабахийта ладийгІар собране доакъашхоша Сунженски района ЦІеча Эскара цІерагІча колхоза председателa **Л. П. Яснинецкаяй** къамаьлага.

Са доккха ираз хилар, аьлар цо, чІоагІа теркам тІабахийта беррига советски нах, деррига дуне балхага хьожаш хиннача ленински парте XXV съезда доакъашхо хила. Цун балха дакъа лоацаш хилча къаьстта дика гуш хул экономика дегІайоалаяра, халкъа хьал-торо айяраи дунен тІа машар чІоагІбараи Центральни Комитета массе тайпара беш бола болх. КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яьча отчетни доклада тІа парте отчетни юкъа баьча балха анализ яьй, иттлагІча пятилетка декхараш белгалдаьхад, уж чакхдахара наькъаш хьахьекхад.

Москвера се цІаенначул тІехьагІа съезда балхах дувцаш, сай уйлаш дІайовзийташ колхозхошта хьалхашка къамаьлаш даьд аз. Клуб тІанк аьнна хьалйизаяр. Съезда балхах лаьца шоашта дувцийтара, партенеи цун Центральни Комитетан дег тІара баркал алара цига вІашагІкхийттабар боккхий нах а геттара къона колхозхой а.

Партийни форума решенеша къахьегама хьинар кхы а чІоагІагІа айдир. Колхозе хІанз социалистически яхь йоаржаяьй хІара гектара тІара 24—25 центнер ялат кхедара, деррига доаккха ялат 9200 тоннага дІакхоачадара. 1975 шера гулдаьчул 39 процент дукхагІа хул из. Хьалхашка оттадаьча декхаро тхогара дІадех чІоагІагІа хьинар тІадохийтилга, хІаьта иззал ялат даккха йиш хургьяц юртбоахама процессий, машиний, удобренеи эффективности дикали тоа ца йича.

Съездо дуккхачун уйла яйтай сога. Кхашкара чуэца хьувкъам лакхбара, лаьтта беркатегІа дара хьакъехьа къамаьд хилар са съезде Костромской области «Октябра XII шу» яхача колхоза председателаца, шозза Социалистически Къахьегама Турпал йолча Малинина Прасковья Андреевнайца. Цо дийцар шоай колхозо кхыметтале дІадахача йокъал лаьттача шера а хІара гектара тІара 30,3 центнер ялат чуэцарах. Къамаьл деш гучадаьлар цар балха цхьаккха къайле йоацилга—гурахьа дувча ялаташта лаьрхІа 3—4 центнер удобренеш а товсаш ханнахьеи дикеи ялат дІадери чуэцари. Цигга дагадехар сона тха боахаме дикка эргаш дола хьокхамаш. Хаоттама хьалаш цхьатарра долча, лоалаха ухкача, йокъал лаьттача хьалашка коммуниста агронома нов. Федина кулгалдеча нийслагІча тракторно-кхаш леладеча бригада 500 гектарах хІаране тІара 27 центнер мукх чубера, хІаьта цхьоалагІча бригада кхебаьр — 19 центнер, 400 тонн ялат — из еций резерв, колхоза хьайбашта бетта йола доакъара баланс я из.

ИттлагІча пятилетка хьалхарча шера хьалхарча квартала балха итогаша гІадбуг колхозхой. ПланагІа доагІар 110 тонн долча 156 тонн дулх деккад. Кхоачашъе гарга я 360 тонн шура йохкара йола паччахьалкхен план. Колхозера тракторашн тІехьтосса инвентари тоаяь яьккхай, дІаде фу кийчдаьд, механизатораш кийча ба бІаьстан-кхашкара балхаш дІадоладе.

Ткъо эзар саг чувоагІача Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене коллективо бІарчча а йизза а къоабал а йир кулгал леладара а тІера ца доалаш кхоачашъяра а тІа а нийцар вай парте XXV съезда решенеш, аьлар объединене Генеральни директора заместителa **Р. М. Хачатурова.** КПСС ЦК Отчетни доклада тІара положенеши декхараши балха йола депале программа санна лерхІ мехкдаьттахоша.

ХІара советски сага ше ца кховеш творчески къахьегара дог ураоттадеш йола низ бола керда стимул я съезда решенеш. Коммунизмага бодача наькъа тІа вай халкъа хьалхашка керда башха-дика перспективаш хьаел цар.

ДІахо цо йоах, мехка мехкдаьттахоша пятилетка чакхйоалача шера 491 млн. тонн мехкдаьтта деннад мехка, 1974 шера вай мохк мехкдаьтта даккхара боарама дунен тІа хьалхарча моттиге а баьлар. Америка ВІашагІкхийттача Штаташта хьалха а баьна дунен тІа эггара чІоагІагІа низ бола мехкдаьтта держава а хилар цох.

ИйслагІа пятилетка толаме чакхъяьккхар Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьттахоша а. Пхе шера 77 млн. тоннал дукхагІа мехкдаьтта даьккхад, цунца 509 эзар тонн планал совгІа а доаккхаш.

Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьттахоша хьалхашка иттлагІча пятилетке латта керттера декхар да — мехкдаьтта кІезиглуча керттера продуктивни моттигашта тІехьагІа разработка яра ханага даьннача хьалашка мехкдаьтта даккхара боарам лох ца балийтар. Из чоалхане декхар кхоачашдергда еррига технически средстваш цхьана вІашагІ а тохаш Старогрозненски, Октябрьски, Правобережни, Ястребиная, Къилбаседа МагІалбик, Минеральная яхача майдаш тІа цахаддаш буровой балхаш делга Іалашдергдола йоккхий мероприятеш чакхъяхара чотах.

Республика комсомольцашеи кагирхошеи, аьлар ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **Т. У. Махмудхаджиевас,** цхьа барт болаш йизза мога а ю шоай балха тІа кулгалдара тІа а эц КПСС XXV съезда решенеш, дувцилга йоацаш хьаллоац парте чухьара а арахьара а политика.

КПСС XXV съезда исторически решенеш комсомольски балха чулоацами цун керттердари хинна, Ленински комсомола, хІара комсомольски организаце, хІара комсомольца бокъонца йола байракх хинна дІаэйттай.

Нохч-ГІалгІайчен комсомол КПСС XXV съездага яхар дукха езача Коммунистически партена гонахьа идейно кхотаенна, коммунизм бахьан лоаттабеча дерригача халкъа къовсама юкъе хьинаре дакъа лоацаш.

Комсомола аргІанара эггара лоархІаме декхар да нов. Л. И. Брежнева доклад, КПСС XXV съезда решенеш дІаловзийтар, берригача комсомольцашеи кагирхошеи кІоаргга Іомахо.

2 апреле денз 10 апрелага кхаччалца ВЛКСМ ЦК решенегІа хургья «КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъергья» яха Еррисоюзни комсомольски собрани, цига ювцаргья парте съезда итогаш, уж решенеш кхоачашъяра, кагирхошта коммунистически кхетам лулга дІахо а тоадара дола хІара комсомольски организаце хьадда дола декхараш къоастадергда.

Цул тІехьагІа нов. Махмудхаджиевас аьлар, общественни производства эффективность лакхъяро, продукци дикагІа арахецаро дІадех халкъа боахама эша специалисташи йоккха квалификаци йола болхлойи кийчбара, хІаьта иштта уж производстве дІачІоагІбара формаш а методаш а эргаьха тоаелга.

Бакъда, из боккха лоархІам бола декхар кхоачашдеча принципиальни паччахьалкхен гІулакх дац боахамийи предприятейи цхьаболча кулгалхоша. Цхьайолча колхозашка, совхозашка, промышленни предприятешка къонача механизаторашкеи болхлошкеи болх бе лу къаьна техника, оттаь льготаш хьакхачийтац, цкъаза специальностагІа боаца болх байт.

Комсомола комитетий, юрта боахама, промышленноста органаша технически всеобуч дегІайоалаяра хьакъехьа беча балха тІа долча кхоачамбоацараша новкъарло ю кагирхой промышленни юртбоахамеи производстве дІачІоагІбара.

Нов. Махмудхаджиевас КПСС областной комитета тешам белар Нохч-ГІалгІайчен комсомольцех, кагийча нахах, мехкарех тІехьа тІайоагІача хана а областной партийни организаце тешаме гІончаш, юкъарчал доацаш цун денал дола резерв хургхилара, къоначадегаша беррига шоай низ, йовхал КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра дІалургхилара, ленински хьисапе, коммунистически хьисапе дешарг а, болх берг а, къовсам лоаттаберг а хилара!

Коммунистий еррисоюзни форума балха шийна хийтараш дийцар КПСС XXV съезда делегата, бурув деттача балхий МагІалбика управлене мастера **Ш. Х. Эсмурзиева.** ЧІоагІа хер тохабенна цуна кийч а велар со, цига Москве а вахар, аьлар цо. Сона ховра цига сайна дукха хІама бІаргагургдолга, хозаргдолга, дукха хІама айса Іомадергдолга. Хург ма дий аьнна хийтачул тІех хилар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яь КПСС ЦК Отчетни доклад, делегаташеи хьаьшашеи даь къамаьлаш. Аз доккхал дора вай Даьхенна карагІдаьннарех, дунен халкъашта юкъерча арспе цун йолча авторитетах, доккхал дора вай халкъа Коммунистически парти санна йола тохкамах чакхъяьнна авангард хиларах.

Вай партена декхарийла ва со гІалгІай зІамигача къама викал волча сайна образовани яларах, квалифицированни болхло а хинна дІаоттарах, парте XXV съезда делегат се хиларах. Цунца гу сона КПСС ЦК-ас гІалгІай а дерригача советски а халкъа еш йола йоакхо.

Бригада коллективаца цхьана хІанз оаха 1976 шера. 3750 метр бурув тоха тІаийца декхараш 3970 метр бурув тохаргдолаш лакхдаьд. МагІалбика къилбаседа перспективни моттиге скважина хьалъе а бурув тоха а кийчлуш да тхо. Парте съезда решенеш Іома а еш, вай халкъа къахьегама боккха мах беш хилара хам а беш, МагІалбика бурувдеттараша лакхъю балха темпаш, цул совгІа, дукхагІа теркам тІабохийт балха эффективностаи дикалаи.

Ханал хьалха, 1976 шера 16 марта, кхоачашъяьй дерригача технико-экономически хьокхамий хьакъехьара хьалхарча квартала план, планагІа цаІ дІаяла йоагІача, ши скважина эксплуатаце дІаеннай. Болх барах 377 эзар сома пайда баьб, бурув тохара балхашка дІадодар 218 эзар сом кІезигдаьд.

Геттара чІоагІа теркам тІабохийташ, советски мехка карагІдаьннарех де а доагІаш доккхал деш вай парте съезда балхага хьийжар Грозненски района къахьегамхой, аьлар ше къамаьл деш КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара **А. И. Воронкина.**

Района къахьегамхоша йизза а бІарчча а могаю КПСС XXV съезда решенеш, тІаийцад социалистически декхараш, 10 пятилетка хьалхарча шера планаш ханал хьалха кхоачашъяра хьадда дола гІулакхаш де оттаду. КПСС XXV съезда балха итогаш еча хана керттера теркам тІабохийт производства эффективности юртбоахама продукце дикали лакхъяра.

ХІанз массе а метте боахамашка финансово-боахама анализ яь йоалаш латт. Совхозийи колхозийи партийни организацеша, специалисташа гучадоах дІадахача шерашка даь цІенхашттара гІалаташ.

ЦІенхашттара гІалаташ дир оаха кадраш хьахаржареи уж дІанийсъяреи хьакъехьа. Новкъа дале а, цхьаболча кулгалхоша бехктоккхамерча посташка увттабу хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара кийчбаланза бола нах.

Кадраш хьахаржара, дІанийсъяра, кийчъяра хьакъехьа, дийннача цІенхашттарча гІалаташа, царгара хІама гІулакхаца хьа ца дехаш хиларо йоккхий халонаш тІаоттайнр, уж дІаяхара ха а эш.

Района коммунисташа, йолаш йолча опытаца чІоагІало лувцаш, вай парте XXV съезда дІадехаш ма-хиллара хІара коллективерча гІулакхашка критически хьажа а хьожаш, къахьегамхой оарцагІбоах 1976 шера планаш дувцилге йоацаш кхоачашъяра. Укх шера дика вІаштІехьдаьккха лел бІаьстан балхашта кийчо яра гІулакх. Тракторни парка керттерча даькъе ремонт яь яьннай. Шозза дукхагІа ремонт яь яьннай ялат чуэцача комбайнашта, толамегІа еш латт прицепной инвентара ремонт, 8 эзар гектара дукхагІа яьй гурахьа дІадийнача ялата подкормка, хІаьта дукхагІа йолча колхозашеи совхозашеи яь яьккхай подкормка. 22 март тІакхоачаш 140 эзар гектара тІа органически удобренеш яьхкай е соахкарчул 17 эзар гектар дукхагІа, Шелковски района хьокхамагІа укх шера района кхашка болх беш хургья 26 механизированни отряд.

БІарчча хьанйцача Грозненски районе, аьлар дІахо нов. Воронкина, дерригача хьокхамий хьакъехьа нийслагІа пятилетка кхоачашъяьнзар, нийслагІа пятилетка колхозашеи совхозашеи халача хьалашка дІайолайир. Цу дерригне а юрта боахама министерствага, объединенешка, тресташка, ерригача республикански организацешка йоккха йоакхо яйта еза. ТІехьа ца тетташ, нийслагІча пятилетка паччахьалкхен планаш кхоачашъелга Іалашдергдола хьадда гІулакхаш оттаде деза вай тахан. Парте районни комитето КПСС обкомагара дех дІахо а юрта боахам дегІабоалабара, цунна специализаци яра, производства эффективность лакхъяра дола гІулакхаш кхоачашдеча новкъостал делга республикански организацешта тІадиллар.

ЧІоагІа дог тохадолийташ къамаьл дар актива собране СМУ-2 комплексни бригада бригадира **Ш. Ш. Хаджиева** даьр. Йоккха сийле а ираз а дар сога кхаьчар, аьлар цо, — Нохч-ГІалгІай областной партийни организаце коммунисташа Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда делегаталла хержар со. Иштта, беррига делегаташ а санна, вай партеи халкъеи, дерригача прогрессивни адамлеи вахара чухь исторически лоархІам болча цу событе чІоагІа дог айдаьва со хІанз а.

Іалаьмата чІоагІа теркам тІабахийта ладийгІар оаха КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева парте съезда яьча Центральни Комитета Отчетни докладага. Вай мехках, дукхача къамех латтача сийлахь-доккхача советски халкъах чІоагІа доккхал дайташ дар нийслагІча пятилетка шерашка Даьхен низ кхы а чІоагІагІа чІоагІбеннаб, советски нах хьал долашагІа бахаш ба яха Леонид Ильича дешаш.

Са, гІишлошъечун къаьстта чІоагІа дог тохадолийташ дар новкъоста Брежнева доклада тІара дешаш: «ГІирсаш сихагІа, экономичнегІа, хІанзарча технически ларда тІа хьалдар — иштта да капитальни гІирсаш хьалдеча лакха эффективность хьахулаш дараш. Тхо тешаш да дукхха миллионаш чубоагІаш дола гІишлошъерий эскар иштта болх беш хургхиларах».

Тхоашта бІаргадайнараша, ладийгІараша Іалаьмата чІоагІа дегаш айдаь, кхы а чІоагІагІа хьинар лакхденна цІадаьхкад тхо съездера.

Тха СМУ-2 хІанз субподрядни организаци я. Тха бригада декхар — кирпичках цІенош хьал а детта, отделка е уж дІадалар да. ХІаьта тхоай болх ханнахьа а дика а чакхбаккха беза тха. Шо тешалаш, новкъостий, дог ма лаз са, бетташ, кхыметтел шераш а доахаш отделка ца еш латта цІенош бІаргадайча!

ХІанз а тха площадкашка хьаухийт во кийчъяь технически документаци. Цун керттера кхоачамбоацар да аьшкабетонни изделей конструкцеш чертежаш тІа лерттІа белгалъяь ца хилар. Цудухьа кхы тІа дукха къахьега дезаш, ахча дІадахийта дезаш хул коммуникацей — отопленеи водопровода, канализацеи кх. дІ. турбаш чакхъяха плиташта Іургаш доахаш.

ИттлагІча пятилетке эффективность лакха йолаш а дикагІа а болх бе гІертаргда тхо. Бакъда цу гІулакха тхо хьаллаца деза тха ерригa гІишлошъяра конвейер парте XXV съездо дІадехарашка хьежжа болх беш хургйолаш.

Къамаьл де дош лу Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета парткома секретара **М. А. Кодзоевна.**

Кхо кІира гаргга за дІаяхай, аьлар цо, Москве КПСС XXV съездо ший болх чакхбаьккхачул тІехьагІа. Советски коммунистий лакхерча форума балхо хІанз а чІоагІа дегаш айдаь да вай. КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева яьча Центральни Комитета Отчетни доклада тІа дерригa чу а лоацаш анализ яьй вай Даьхе экономически социально-политически дегІаяра итогашта, дунен тІа латтача хІанзарча хьала, парте политически, организаторски, идейни-кхетама балха. Цу тІа оттаьй СССР-е дІахо коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа, белгалдаьд КПСС чурчеи арахьарчеи политика керттера лостамаш. Цу документо доккха дакъа юкъехьу Іилман коммунизма теорена, дІахо йодача хана кхоачашде деза хьадда декхараш увттаду партенеи халкъаи хьалхашка.

Берригача советски наха а санна Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета коммунисташа, профессорско-преподавательски составо, студенташа ерригача коллективо бІарчча а йизза а могаю КПСС XXV съезда решенеш, хадданза кулгаллаи кхоачашъяраи уж тІа а эц.

Тха университето ше хьахиннача тІехьарча диъ шера атта доацача хьалашка хоадам боллаш толамаш даьхад. Университетски планашка хьежжа учебно-методически Іилман-тохкамех болх хувцилга дукхагІча даькъе чакхдаьннад. Іилмал, партийнал, хІанзарча Іилмана карагІдаьннараш, общественни практико вІашагІъювзара ларда тІа керда лекционни курсаш, семинараш, практически лабораторни занятеш вІашагІйохкаш а хьалхагІа ешаш хинна лекцеш эргаяьха тоаеш а дикка дукха болх баьб кафедрашка.

Цунца цхьана оаха дика кхетаду университета болх тахан парте лакхерча дешара заведенешкара дІадехарашка хьежжа вІаштІехьбаьккха ца хилар. Оаха арахецаш барех дикка доккха дакъа общественни специальни знанеш кІезига йолаш да. ДукхагІча хана студенташта юкъе бу идейно-кхетама болх формально беш, де лерхІар кхоачаш ца деш нийслу.

Съезда решенеша, цо тІаийцача «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара керттерча лостамаша» доккхийи бехктокхамеи декхараш оттаду мехка вузашта хьалхашка. Лакха говзал йола, марксистско-ленински Іилман лардаш дика Іомаяь бола кІоаргга теоретически профессиональни кийчо йола, геттара дика моральни гІулакхаш доахка специалисташ кийчбелга Іалашде дезаш я уж.

КПСС ЦК отчета тІа белгалдаьккхад Іилма-технически прогресс дІахо сихъеи Іилма лоархІам лакхбеи безаш хилар. Цудухьа ховш да, университета Іилмахойи кафедрашкарча Іилман тохкамийн боарам лакхбе, общественни, гуманитарни, естественни Іилмай овлан тІарча проблемашта майрра тохкамаш де, Іилман балхий темаш республика халкъа боахамни культурен дегІайоалаяра актуальни проблемашца айхагІа юкъа езаш хилар.

* * *

Партийни актива собране тІаийцача резолюце тІа КПСС XXV съезда решенеш массава раьза волаш мога а йир кулгаллаи кхоачашъеи уж тІа а ийцар.

Партийни актива собране моаршала письмо дахьийтар парте Центральни Комитетага, КПСС ЦК Генеральни секретарага новкъост Л. И. Брежневга.

КПСС XXV съезда материалаша керда толамаш дахара дегаш айдаь къахьегаш ба укх деношка Шелковской района Ленина цІерагІча колхоза хьайбаш леладераш. Къаьстта дика болх бу Іаьсий леладеча Магомедова Любовь Рафаиловнас. Ший йоІаца Таняйца цхьана ши бутт баллалца дола Іаьсий кхоабаш я из. ХІанз 57 Іаса да цар леладеш. Царех хІаранена денне бийсанен тІакхет 700 граммага дІакхоачаш дозал, из планал 200 грамм дукхагІа да.

СУРТА ТІА: Любовь Рафаиловнан (аьттехьаръяр) цун йоІ Таняи шоаш леладеча Іаьсашка хьожаш ба.

М. ТКАЧЕНКО
сурти тексти.

Доазол дехьара

АНГОЛАХ ФУ ХЕТ ЯПОНЕ

Дунен тІарча бІаь гарггача мехко хІанзле а бакъяь дІатІанийцай Ангола Халкъа Республика. Царна юкъе я Япони а. Токиорча АПИ корреспондента А. Лазарева интервью ийцар хьалбоалаш латтача маьлха Мехка боккхийча политически общественнии деятелашкара.

МИНОРЫ КИХАРА, Японе социалистически партегара (СПЯ) парламента депутат, СПЯ теоретически комиссе председатель:

— Анголерча событей лелама се дег тІара раьза хилар дІавала безам ба са. МПЛА кулгалдеш дола Ангола халкъ, неоколониалистий агрессии халкъ дехкарий тийша болхи майрра юха а бетташ, бІубенна коталонга дода. Ангола Халкъа Республика дипломатически гІулакхаш бакъдаь тІаэцар, цхьан оагІорахьара, ангольски халкъо паргІатои кортамукъален бахьан долаш тІагІерттан къонахчал долашн лоаттабеча къовсама сий дар да. Цхьабакъда эггара хьалха — из да къонача африкански паччахьалкхен сий дунен халкъашта юкъерча арене чІоагІдалара тешал.

Японе социалистически парте йизза хьаллоац НРА бакъьяь тІаэцара хьакъехьа японски правительства яь решени. СПЯ цІерагІа аз дІакхайкаду, Японенен Ангола Халкъа Республиканен юкъера доттагІала гІулакхаш чІоагІдари шердари духьа оаха тхоай низаш тІадохийтаргхилар.

КАОРУ ЯСУРИ, Хосеи университета профессор, «Халкъашта юкъера машар чІоагІбарах» телача дунен халкъашта юкъерча Ленински преме лауреат:

— Массе метте хила майоаггІара йола исторически процесса закономерносташ шоаш ма-ярра хьагучаяьннай Анголе. Укхаза вІашкаэттад, цхьан оагІорахьара, империалистий, неоколониалистий расистий а, вокх оагІорахьара — къамий кортамукъален низий а хьашташ. ТІагІертта къовсам лоаттабар бахьан долаш хьахиннай керда паччахьалкхе — Ангола Халкъа Республика. Цунна керте эттай МПЛА-с хьаяь законни правительство.

Африка шовзткъе ворхІлагІа паччахьалкхе хьаяьй Ангола халкъа турпалча низашца а социалистически содружества мехкаша, дунен прогрессивни общественносто хьаллоацаши новкъостал деши.

Февpале Луанде хиннача Ангола халкъа къовсамцарча солидарноста Дунен халкъашта юкъерча чрезвычайни конференце доакъошхошка яхьийтача послание тІа КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева белгалдаьккхад: «Советски Союза солидарность я Ангола мукъаяккхара тІехьарча халкъа боламца, цу мехка законни правительстваца. Африка халкъий къаман кортамукъаленна тІеххьарча берригача къовсамхошца. Советски Союза цу тайпара позици бокъонца деколонизаци яра, расизми апартеиди дІаяккхара дешаех лаьца ВІашагІкхийттача Къамий Организаце, африкански цхьоагІои Организаце цкъа санна дукхаза а яьча решенешка хьежжа я».

Японски юрист - международник хиларах тарра, аз йизза хьаллоац Советски Союза чІоагІеи принципиальнии позици.

Цхьабола политикаш Анголе мел хинна хІама алхха чухьара событеш санна хетийта гІерт. Вай ма-дарра аьлча, империалистически расистски мехкий гуччахьарча агрессена хьалхашка латт, вайна гуш да ший лоІамеча паччахьалкхен суверинитет телхаеш хилар. Из духьала да дунен халкъашта юкъерча права нормашта.

Хила ма-доаггІара хинна хІама да, дунен тІарча дукхача мехкаша, цу даькъе Японе а, Ангола Халкъа Республика бакъяь тІаэцар а цу тайппара МПЛА хьалха а йолаш Ангола халкъо лоаттабу нийсхон къовсам шоаш хьаллоацилга хьакхайкадар а.

Дег тІара лов сона МПЛА-с сихагІа йизза котало яккхар, хІаьта дунен тІарча деррига прогрессивни низаша Ангола халкъан цун законни правительстванен дизза новкъостал дарга дог доахаш а ва со цар лоаттабеча нийсхон къовсаме.

КИРКИ ДОКИ, Японе профсоюзий Генеральни совета дунен халкъашта юкъерча отдела (СОХИО) заведующи:

— Ангола Халкъа Республика хьахиннай социалистически мехкаша, дунен деррига прогрессивни низаша хьал а лоацаш ангольски халкъо къаман кортамукъале бахьан долаш дуккхача шерашка къовсам лоаттабарах. Вьетнамерча къаман кортамукъален низий йизза котало а йоалаш цу тІеххьа яьнна из котало дунен халкъашта юкъерча Іалаьмате боккхача лоархІамера событи я. Цо дикка хоалуш хІама техай империализма низашта, цу даькъе, ЮАР-а расисташта а. Ангола Халкъа Республика хьаяр Африка цІенъяь мукъаяккхарга бодача наькъагІа баьккха лоархІаме гІа санна лоархІ оаха.

Токио.

(АПН).

ШЕРРА ЯХЬ ЙОАРЖАЯЬ...

Укх деношка со хилар Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхозе. Гуш да колхоза кулгалхошен парткомон хьайбаш йІайхача помещенешка Іангара дахара йоаггІаш йола йоакхо яьлга. Массайолча помещенешка ремонт яьй, керда хьаьн даьд, къаьнача помещенешка механизаци яьй. ДІачувоаллаше гуш да хьайбаш леладераш тІахьехаш дола лозунгаш: «Кердача къахьегама толамашца жоп лургда вай КПСС XXV съезда решенешта!», «Ханал хьалха кхоачашъергья вай паччахьалкхенга хьайбай продукци йохкара пхе шера план!», иштта кхыяраш.

...Дуккха нийслора хьалхагІа цу колхозе кхоачамбоацараш. Цхьабакъда, халонех ца кхераш, хьинаре болх беш хІанзле дукха даьд цига хьайбаш леладелга вІаштІехьдаккхара. Иштта КПСС XXV съезда сийна колхоза ферма болхлоша социалистически декхараш тІаийцар цхьоалагІча квартала план съезд хьаеллача денга кхоачашъе, аьнна. Паччахьалкхенга дулх дохкара хьалхарча квартала план цар кхоачашийр 24 феврале 100 процент, шура йохкара — 102 процент.

...Колхоза ферма заведующи Галаев КІурейш дукъалкхийтар сона.

— Мишта карагІдаьлар шоана хьайбай продукци алсамъяккха, кхоачамбоацараш дІадаха? — аьнна хаьттача:

— Тайп-тайпарен кхоачамболаши доакъар ца хилча хьайбаш дебаделга, шура, дулх дукхагІа доаккхилга аьттув болаш леладе йиш йоацилга кхета а деш эггара хьалха доакъара база чІоагІъяра йоакхо йир оаха, — аьлар К. Галаева, — 190 бежан да тха ферме. ХІанз денней бийсанен юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара 4,5—5 килограмм шура йоакх оаха.

Шура дукхагІа яккхара чІоагІа йоакхо ю фермай болхлоша. Укх тайпара я беттача хІара Іатта рацион: силос 30 килограмм, 5 килограмм ча, 15 килограмм муж. Укхаза хІанз я 950 тонн дикагІйола силос, 200 тонн ча, 50 тонн йол, барда а ба мел беза. Из доакъар колхоза тоъаргда май бутт хьатІакхачалца.

— Сов дика доахана оаха Іуная дарах, — йоах Галаев КІурейша, — дІадахача шера йохка езар 525 тонн йолаш 11 бетта паччахьалкхенга екхар 548 тонн шура, шу чекхдалехьа кхы а 30 тонн шура екхар.

Цу ферме хьалхле лелаеш я Цечоева Алпату. Цо гІулакх деш 20 етт ба. Хьинар долча доаркас дІадахача шера дош деннаар ший группeрча хІара Іаттагара 1750 килограмм шура яккха. Шу йистедоллаше яьккхар 1940 килограмм шура хилар.

Цул дукха тІехьайнсаяц Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутат Евлоева Марем. Ший группeрча хІара Іаттагара 1910 килограмм шура яьккхай цо. Шоайла социалистически яхь лелаю Цечоевас а Евлоевас а. Шоайла опыт Іомаю. Цар говзал Іомаеш хьайоагІа къона доярка Мейриева Басрат. ПланагІа 1750 килограмм шура яккха езача 1890 килограмм совгІа шура яьккхай хІара кхоабача Іаттагара соахка.

Ферме шерра пайда эц толашагІбарий опытах, массане вІаши новкъостал ду, шоайла яхье баьнна къахьегаш ба хьайбаш леладераш. Хьалхле лелаерашта луча цІеча вымпелаша, ахчан премеша, арахецача «къахьегама листокаша», социалистически яхь шерра йоаржаяро гІо ду фермай болхлоііта толамаш дебаде.

ХІанз «Производства эффективность лакхъяри болх дика бери духьа, 1976 шера халкъбоахама планаш толаме кхоачашъяр духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК баьча соцама жоп а луш, хьайбай продукташ дукхагІа яхара шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьегаш ба фермера болхлой укх кердача пятилетке.

С. АЛИХАНОВ.

Дешархой бІаьстан каникулаш

ДИКА САЛОІАРГДА

ХьатІакхаьчай дешархой эггара безамегІа йола ха — бІаьстан каникулаш. Дукха керда сакъердамен пайданен мероприятеш я берашка хьежаш.

Цар дакъа ловцаргда спортивни яхьашка, конкурсашка, хьажарашка, туристически походашка, театрашка, кино, клубашка ухаргба, граждански Сийлахь-боккхачен тІемий ветеранашца, къахьегаме хьалхалаттарашца, КПСС XXV-ча съезда делегаташца вІашагІкхетаргба.

Духхьал укх бІаьстан каникулашка салоІаш барех эзараш дешархой Пятигорске, Новороссийске, Краснодаре, Днепропетровске, вай Даьхен столице — Москва, иштта кхычахьа салаІа а еза ча исторически моттигашка хьажа а гІоргба.

Грозненски паччахьалкхен цирко а кийчъяьй берашта лаьрхІа йоккха программа «Баранкина цирке леладаь гІулакхаш» яхаш я из театрализовании представлени. Бераш долча хьошалгІа боагІаргба фаьлгий цІи хеза турпалаш — Карабас-Барабас, Хоттабыч, иштта кхыбараш. Программа юкъе хургья говраш, маймалаш, кхыдола оалхазараш а хьайбаш а.

Республика театрий наІараш а йийлла я дешархой самукъадаккха. Х. Нурадилова цІерагІча театра артисташа гойтаргда «Бирсача харц луврехи майрача вІнехи» яха спектакль. М. Ю. Лермонтова цІерагІча театро гойтаргда «Вовка Ялмаз планета тІа» яха спектакль.

Республикански теникий театра группаша а кийчдаьд шоай эІамигача доттагІашта совгІаташ. «Тамашийна гиппопотам» яхача спектаклаца республика районашка гастролеш еш я нохчий группа, «БоргІали гидуирги» яха фаьлг Моздокерча берашта хьокхаш я театра эрсий группа.

Чахкиев СаІида «Лоаман фаьлг», яхача пьесах оттаеча кердача спектакла тІеххьара репетицеш еш я театра гІалгІай группа. Из спектакль оттаер ва режиссер О. Чебоксаров.

Дукха сакъераме, пайдане, гІулакхаш хьеж берашка.

Я. РОЗИНА.

ШАХМАТАШ

Грозне дІайолаенна цхьоалагІчен шоллагІчен разрядах болча шахматистий турнир. Цунна юкъе дакъа лоацаш ва 62 саг.

Хьалхарча туре котваьлар 26 спортсмен.

ШоллагІча туре ловзаш Х.-М. Ошаев Р. Алиевл котваьлар. Цул тІехьагІа шишша очко а йоакхаш 13 спортсмен висар. КхоалагІча туре къаьстар 8 саг. Кхоккха очко а йоакхаш котваьлар В. Елизаров, А. Матюшин, И. Чапанов, С. Мирзоев, В. Белозеров. Эггара чІоагІагІа дар диълагІа ловзар.

42-лагІа фигура тотташ шийша ловзаш вола Пашаев эша а ваь, котбаьннача шахматисташта тІехьакхийр Колодяжный.

Чапанови Белозерови цхьаккха кот ца воалаш лайзар.

ШоллагІча разрядашта юкъе дикагІа ловз Н. Шумовский.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

БАЗАР ЕРАШЦАРА КЪОВСАМ ЛАЬГІ МА БАЛИЙТА

Даьр дааре цІий меларен яв ленеех эггара кхерамегІъярех цаІ — базар яр. Базархой фу нах ба аьлча, наха даьчун чотагІа бахар, цар хьакъ даар шоай керттера професси лоархІаш бола нах ба. Денгара ди массаза доал дуне тотлуш латт базархошта, вай общества геттара гоама ба уж, дІаяхача капиталистически замо юхедита зуламе гІулакхаш леладераш уж хиларах тарра. Хьалха базархоша цхьаккха къайле яцар шоаш дечун, хІанз къайлагІа, хьулалуш ду цар шоай бІеха гІулакхаш. Цхьаннахьа балха ва алийтар духьа кеп а увттаеш паччахьалкхен предприятe, учреждене формально балха хул уж. Базар е мукъа ха хургйолча мара увттац уж балха.

Базар ца йича Іе могаш вацар Газдиев Къоасам. Из бахьан Октябрьски районни халкъа судо «условно» ши шу суд йир цунна. Нагахь санна из зулам цо юха дой из ши шу кхы а ІотІа а теха набахта чуволларгхилар дІахайтар судо. Цхьабакъда хІаьта а кхийтанзар из. Город Грозне Горкоопторга № 35 йолча павильона сторож волаш юхадоккхара тикашкара даим корта бохабу малараш ийдеш хишад цо. Цул тІехьагІа мах сов а боахаш уж юхадохкаш хиннад. Иштта къаракъа паччахьалкхен мах 3 соми 62 кепиги болча цо из юхадохкаш хиннад 5 сомах.

1975 шера 26 августа Хамзатовга къаракъ дохкаш лаьцав Газдиев. Цо ха деча булка чура ялх шуша дохкаяза диса къаракъ хьакорадаьд. Хьалха а базар еш хиннилга дІа а лаьрхІа Октябрьски районни халкъа судо набахта чувалла ворхІ шу ха техар Газдиевна, цун доалахьа хиннача хІамашта конфискаци а еш. НГІ АССР Лакхехьарча суда уголовни гІулакхашта йолча коллеге из приговор ца хувцаш дитад.

Диъ шера набахта чувалла ха техай Хаджиевна, Х. Нурадилова цІерагІча совхоза шофера, Гудермесски городской халкъа судо. Базар е аьнна нийца 25 гали хьоар юхадохкаш воалаш лаьцав из.

Базар ярах саг бехктокхаме оз цун 16 шу даьннадале. Геттара кІезига ду уж тайпа зуламаш кхенза бараша. Цхьабакъда цхьаца моттигаш нийслу кхенза бола нах базара юкъеозаш, из вІалла а ла мегаргдолаш хІама дац. Колхозни базарашка мах беча шоай операцешка берашн кхелета кагийнахи юкъе а озаш царна базархой оамалаш Іомаю яхаш хьаухача хоамаша общественность эгІазйингар кІала лард йоацаш дац. Нийса а доагІаш а да вай кепайоазон тІа берашка мах ма байта яхаш дувцар. Кхенза бола нах базар ярах бехктокхаме озача хана бехктокхаме оза беза уж цу зулама юкъеэзараш а, цхьаккха тайпа къахетам бе йиш яц царех.

Базар ярца лоаттабеча къовсаме, кхы тайпа зуламашца лоаттабеча къовсаме санна, боккхача лоархІаме ба из зулам ца далийтара духьа беш бола профилактически болх.

Советски паччахьалкхено даим ира къовсам лоаттабаьб базар ерашца, къонача советски республика классови моастагІий уж лоархІаш. ХІаьта хІанз вІалла а ла мегаргдоацаш хІама да из. Хьалхашка латта д е к х а р малагІа да аьлча, из да следствении судебнии органаша бехктокхаме ца озаш цхьаь цаІ базархо ца витарал совгІа, царна базар е йиш йоаца хьалаш оттадар а.

Цунца дувзаденна чІоагІа лоархІам болаш гІулакх да дІахо йодача хана советски торговле органий берригa болх тоабар, денна хоатташ долча товарашца къахьегамхой хьашташ дикагІеи дизза кхоачашдар. Советски торговле йизза йоакхо е еза наьха хьашташ Іомадара. Арахецача товарий ассортименти дикали лакха эІамо дІа ма дехха, хилийтара даим влияни е еза цар уж арахецача предприятешта, организацешта.

ХІаьта зуламаш мел лелача хана зуламхошца ира къовсам лоаттабе беза. Вай общества бІубенна дІахьалхашкахьа аха новкъарле еш, хьаьнала къахьега ца тугаш бола нах юстарбаха беза, жуккаргаш санна.

Базар елга — дІаяхача обществас вайна юхедита бІеха гІулакх — дІадаккха деза.

Л. ЕМЦОВА,
НГІ АССР юстице министерства консультант.

Москва. Лужникашкара спорта Дворец. СССР-еи США-аи чІоагІагІа болча теннисистий доттагІлен матч.

СУРТА ТІА- теннисистка Морозова Ольгеи (аьттехьаръяр) Билли Джин Книги (США) пресс - конференци йолча хана.

А. ЯКОВЛЕВАЙИ, В. УГЛИКЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯЛТЕ — БІАЬСТИ.
Ялтера форда, йист.
Ю. ИЛЬЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

Керда книжкаш

«КУКИЙ ДЕНАЛ»

Дукха ха йоацаш моттигерча издательства арахийцад И. А. Дахкильгова «Кукий денал» яха книжка. БархІ дувцар да цунна юкъе дахар.

Дуненна цІи хезачарех я Прометей вувцаш йола халкъа легендаш. Цунна тара бола турпалаш бувц вайнаьха багахбувцам тІа а. Куркъа, Пхьармат яхаш ба уж. Цхьацца литературни произведенеш а я царех язъяь. (С. Чахкиев «БІаргий хих бизза кад»). Бакъда, къаьстта берашта лаьрхІа йола произведенеш язъяь яцар из Куркъа вувцаш.

«Кукий денал» яха книжка дІадолалу «Дог майра Куркъа» яхача дувцарца. Цун турпал бера хана денз ший дег чу даь нигат долаш ва. Из нигат да: низагІа даьлашкара адама беркат даккхар. ЧІоагІа низ болаш я дувцара гуманизм: адама духьа ший са кхоца дар. ХІаьта атеистически кхетам луш а да адамо даьлашца къувсаш хилар.

Къахьегамхочун цІена хьакъ, ира хьаькъал, маьрша уйла къаьгга гучаювл «ГІоговзачаш» яхача дувцара тІа. Вайнаьха багахбувцам тІа шерра яьржа мотив я цу тІа ювцар: къиза аьла шоай говзалца эшаву маьршача, хьинаре къахьегаш болча наха. Автора берашта дукха сакъердаме хІамаш дувц (вешта из дувцар-м боккхагІчар а дешаргда хозахеташ): гІалаш, вІовнаш мишта еш хиншай цу ширача замалахьа.

«Кукий денали» «Энчикашн» яха ши дувцар а да багахбувцама тара лесташ, бакъда цу тайпара йола мотиваш, тхона ховчох, вайнаьха дІаязъяьяц. Из ала мегаргда «Бийдолг - баьреш» яхача дувцарах а. Автора говза яьй багахбувцама стилизаци. «Кукий денал», «Энчикаш» яха ши дувцар вІаши таралесташ да. Цар тІа вувца ши кІаьнк Кукийи Гизги шоай даьй оагІув хиле майра духьала отт мехка моастагІашта.

ЦІаьрматал, мекъал, дега гІожал харцдеш, царех доала зе хьахьокхаш да «Кери бови», «Бийдолг - баьреш» яха дувцараш. Берашта боккха хьехам бу цар, чулоацамга диллача сакъердаме да уж, фаьлгашта таралесташ тамашийна хІамаш да дувцараш тІа.

Даьлашца къийса ца Іеш, саго лоаттабу къовсам, шайтІашца а хьун-нахаца а (вешта аьлча, бІехача низаца). саг царел котвалар беламе, дувц тІеххьарча шин дувцара тІа («Хьун саги — лоамарои»). Цар тІа хеставеш вар ва къахьегамхо. Хьаькъал долаш а говза а ва из. Харц Іоадаь рузкъа дезац цунна, нагахьа санна цунна цкъарчоа тІехьа воале а, сиха кхет из цу тайпара никъ харц хиларах.

Ховш да халкъа багахбувцамах А. Пушкина, П. Ершова, М. Горьке, кхычар а пайда ийбеш хинна хилар. Дуккхача шерашка в а й н а ь х а багахбувцам, литература тохкаш, х а л к ъ о дувца хІамаш дІаяздеш хьаьлрах дика каьннай цун багахбувцамах говзаме пайда эца. Халкъа сюжет хьа а нийце, цун лард а лора еш, говзаме сурт кхоллаш дукха болх баьб авторо.

Вайнаьха мел долча фаьлгашта юкъе бийдолг-баьри вувц лирагІа вола адама моастагІа санна, хІаьта книжка тІа бийдолг - баьреш геттара дика болаш бувц. Дешачоа хьалхашка из шекволаш дола хаттар отта тарлу. Из дувцар говзаме йоазув хилар бахьанце, хетаргахьа, автора из хувцам бе бокъо я. И. Дахкильгова дика каялар санна лархІа деза цо дувцарашта юкъе иллеш кхувларах. Уж лаьрхІа да дувцачун чулоацам кІоаргбе, сакъердамегІа хилийта. Цхьабакъда, уж иллеш, дувцараш шоаш санна, поэтически говзал лакха йолаш дац. Белгаллаха йиш яр цхьадола лоадам боаца кхоачамбоацараш а.

Ший керттерча оагІонашка диллача «Кукий денал» яха книжка дика совгІат хургда берашта а кхийначарна а.

А. ЗЯЗИКОВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ГРОЗНЕНСКИ ЦИРКЕ ХІАРА ДЕННА

СОВЕТСКИ ЦИРКА МАСТЕРАША ДУККХА ТАЙП - ТАЙПАРА ХІАМАШ ГОЙТ

Цирк болх бе доладу 19 сахьати 30 минoти яьлча.
24 — 31 МАРТА БІАЬСТАН КАНИКУЛАШ ЙОЛЧА ХАНА

ШОАНА, БЕРАШ!

«БАРАНКИНА ЦИРКЕ ЛЕЛАДАЬ ГІУЛАКХАШ» ЯХА ЙОККХА ТЕАТРАЛИЗОВАННИ ПРЕДСТАВЛЕНЕШ ХУРГЬЯ.

Уж йолалу 12-и 15-и сахьат даьлча.

ДУКХАГІА ГУЛДЕ ТИША АЬШК!

«Вторчермет» Нохч - ГІалгІай управлене дІахойт предприятей, организацей, колхозий, совхозий, кулгалхошка укх шера 27 марта Іаьржа металлолом гулдеш, тІадотташ, дІакхухьийташ республикански субботник хургдолга.

НОВКЪОСТИЙ!

Хьинаре дакъа лаца субботнике. Ший ханнахьа металлолом дІа а даьккхе мукъаяха цехаш, мастерскеш, предприятей территореш.

Металлолом дІайидергда 7 сахьат даьлча денз 20 сахьат даллалца ерригача цехашка.

ДЕРРИГАШ АРАДОВЛА МЕТАЛЛОЛОМ ГУЛДЕ, ИЗ ДІАДАХЬИЙТА.

«Вторчермет» Нохч - ГІалгІай управлени

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 март
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. Іуйрийнара гимнастика. 9.30 — Бт. «Дошо шайба» яхача клуба приз яккхара. 10.30 — Бт. «Смок а эІамига бер а» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 2-гІа сери. 15.00 — «Наладчик» яха телевизионни документальни фильм. 15.15 — Бт. Дай-мехка гІолла. Эстонски ССР. 15.45 — «Аьшка-пхьар Игорь Евстигнеев» яха телеочерк. 16.15 — Бт. Шахматни школа. 16.45 — Бт. Берашта дола фильм. «Буратино леладаь тамашийна хІамаш» яха телевизионни художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Миллионий ленински университет. Машаран дунен халкъашта юкъе цхьана къахьегарая тІехьа дІахо къовсам лоаттабара программа. 18.45 — Бт. Фильм-концерт. Прокофьева тоадаь эрсий халкъа иллеш. 19.15 — Мальцева дувц. 19.45 — Бт. «Смок а эІамига бер а» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. 3-гІа сери. 21.00 — «Ха», Информационни программа. 21.30 — Бт. Хоккеях ловза дунен халкъашта юкъера вІашагІкхетар. Швеце сборни — СССР сборни. Швецера трансляци. Перерывах—дзюдо яха къовсам дІабахьара СССР чемпионат. Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.40 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла», Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.00 — Киножурнал. 18.10 —«Юртара вахар» (гІалгІай меттала). 18.40 — Документальни фильм. 19.00 — Композитор Димаев (нохчий меттала).

26 март
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. Іуйранара гимнастика. 9.30 — Бт. Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьайоазийта. 10.15 — Бт. «Смок а эІамига бер а» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 3-гІа сери. 11.30 — Бт. Концерт. 15.00 — «Балха тІа хьона хьийхар» яха документальни фильм. 15.15 — Шолохов. «Поднятая целина». 16.15 — Москва а москвичаш а. 16.45 — Бт. Берашта дола фильм. «Ценхашта ловзар» яха художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильм. 18.25—«Ангола фронт» яха телевизионни документальни фильм. 19.25 —Экрана тІа кинокомеди я. «Мехкарий» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Бт. Кинопанорама. Передача дІахьу кинокритика Капралова. 23.05 — Бт. Боксах йола СССР чемпионат. Свердловскера передача. Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.40 — «Нохч - ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.00 — Хоамаш, реклама. 18.05 — Къахьегамца сий долаш ва саг. «Грознефтегеофизика» треста геофизически контора слесарь Разумный (нохчий меттала). 18.15 — Музыкальни заставка. 18.20 — Унахцlено (гІалгІай меттала). 18.50 — Киносюжет. 18.55 — Пятилетка балха курс. Культурни даьгІенаша лу пайда.

РАДИО

25 март

6.30 — «Юртара вахар». Механизаторий йоакхонаш. «Юбилейный» совхозера репортаж (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Лирически ашараш (гІалгІай меттала). 9.00 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гІалгІай меттала). 9.20 — «КПСС XXV-ча съезда соцамаш нахага дІаловзийта» яха беседа (нохчий меттала). 9.35 — Ашараш (эрсий меттала). 9.45 — Автотранспортникаш болча. «Чечингстройтранс» объединенера передача (гІалгІай меттала). 16.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.15 — Производства луш бола пайда лаккбарах продукце цикал тоаярах тІехьа. Шерипов цІерагІча заводера передача (эрсий меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазети (нохчий меттала). 16.50 — Дог уваоттаду мугІараш яха Галаева беседа (гІалгІай меттала). 18.00 — Кердa хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

26 март

6.30 — «Юртара Іуйре», «КПСС XXV-ча съезда делегата Лавренченко бригада йолча» яха корреспонденци (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Советски Эскара бІухой висьмойх дола концерт (нохчий меттала). 9.00 — Сход хиннай, хІаьта кхоачашдаьр фуд? яха корреспонденци (нохчий меттала). 9.15 — Самодеятельни иллиаларxой а музыканташ а яхача циклацара передача (гІалгІай меттала). 9.45— ДоттагІий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — Деррига а сага долча беркатa. Бытовой гІулакхаш дара министерства отдела начальника Саламова выступлени (нохчий меттала). 16.15 — «Атеист» яха радиожурнал (гІалгІай меттала). 16.35— ЦхьоалагІча мая цІерагІча колхоза кхашка балхаш деча тракторни бригада бригадира Лавренченкова дола музыкальни открытка (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йоацаш, делкъел тІехьагІа республика къилбаседехьарча районашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 5 метрга кхоачаш чІоагІа мух хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гІолла 3—8, Грозне 5—7 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоана кхьала а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш лоадама йоачан а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсанна 1—6, дийнахьа 5—10 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный. Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30, корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттей деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Маяковского, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Заказ № 2168.